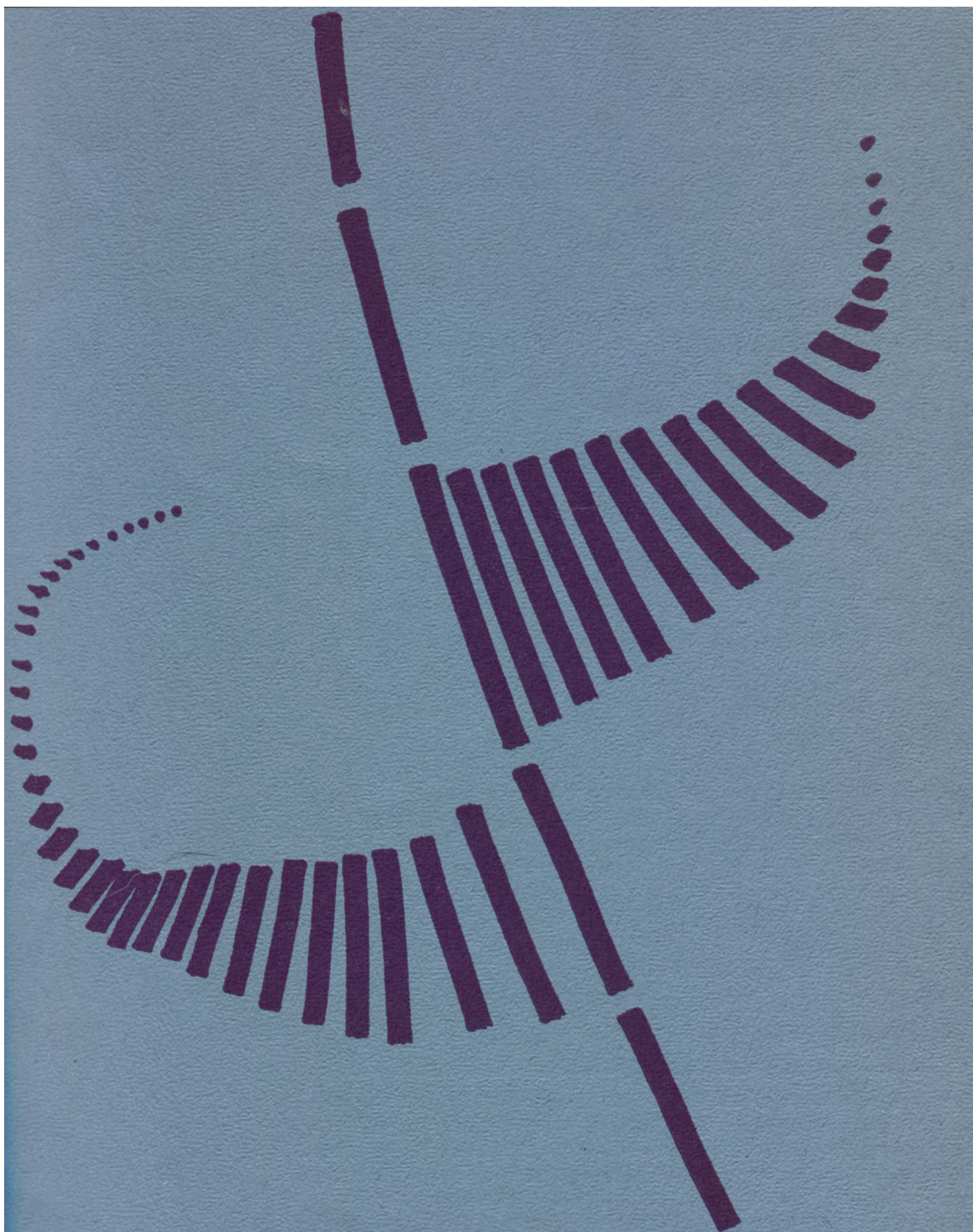




LAIŠKAI
LIETUVIAMS

1968

BALANDIS-APRIL

STEBINT IR SVARSTANT	***	134
KAIP AŠ VERTINU TAI, KAS ŠIAIS LAIKAIS DEDASI BAŽNYČIOJE (II-III premija)	Pr. Razminas	136
KAIP AŠ VERTINU TAI, KAS ŠIAIS LAIKAIS DEDASI BAŽNYČIOJE (II-III premija)	J. Toliušis	143
PASTABOS apie premijuotus straipsnius	Komisijos nariai	147
PUIKYBĖ TIKĖJIMĄ ŽLUGDO — II	A. Grauslys	148
MIGUEL ANGEL ASTURIAS	P. G.	152
PABĖGIMAS (ištrauka)	M. A. Asturias	157
EILĖRAŠČIAI	M. A. Asturias	158
ASMENYBĖ IR JOS NEGALAVIMAI — III A. Liaugminas		160
SIEKiant LIETUVOS LAISVĖS — III	M. Krupavičius	162
SPAUDOJ	***	164
JAUNYSTĖ: Kaip aš vertinu tai, kas šiais laikais dedasi Baž- nyčioje (jaunimo II premija)	A. Rygelytė	167
ŠEIMA: Svajonės ir vedybos	Paruošė G. Valiulienė	169
ANAPUS	Paruošė M. Banėnas	170
KRIKŠČIONIJA: Reformos Vatikano kurijoje	A. L.	172
ATGARSIAI		173
KNYGOS: Ar jau gavote “Eglutę?”	G. Ivaškienė	174

Šio numerio iliustracijos: E. Kepalaitės škicas (viršelio 1 psl.) ir bronzos skulptūra “Kūrimas” (133); U. Juodvalkio nuotraukos “Statyba” (136, 140, 147); Alg. Kezio, S. J., nuotraukos “Gamta nemėgsta tuštumos (153-156), Pr. Razmino (138), J. Toliušio (143), A. Rygelytės (167) ir “Eglutės” viršelio (174) atvaizdai.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas reli-
ginės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Vyriausiasis redaktorius — Kęstutis Trimakas, S. J. Redakcinis kolektyvas: Jonas Borevičius, S. J., Gintarė Ivaškienė, Stasys Yla, Algimantas Kezys, S. J. (foto redaktorius), Vaclovas Kleiza, dr. Arūnas Liulevičius, Aušrelė Liulevičienė, Zita Sodeikienė (techninė redaktorė), Nijolė Užubalienė, Juozas Vaišnys, S. J. (kalbos priežiūra). Administratorius — Petras Kleinotas, S. J. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. U. S. A. Telefonas — RE 7-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Connecticut. Prenumerata metams — \$4.00. Atskiro numerio kaina — \$0.40.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$4.00, single copy 40c. Second-class postage paid at Chicago, Illinois, and at additional mailing office.

LIETUVOS LAISVĖS KOVOS METAI

Vol. XIX, Nr. 4. BALANDIS-APRIL

LAIŠKAI 
LIETUVIAMS

PRADŽIOJ buvo masė... Neryškios, betikslės formos... Sudribę, surizgę, sukibę gabalai... kažkas juos ėmė liesti, judinti, kelti... įdėmiau išžiūrėjus, darėsi aiškiau, ryškiau, suprantamiau... Ėmėme atpažinti. kažkas kūrė ranka, ir mes kūrėme vaizduote. kažkas kažkam įkvėpė gyvybę — ir mes atgimėme.



STEBINTI ir SVARSTANT

■ Kurti pasaulį ir save

Kūrimas, statymas — tai šio *Laiškų Lietuviams* numerio tema. Jai pradžią duoda trumpa susimąstymo akimirka prie E. Kėpalaitės bronzos skulptūros "Kūrimas" (133 psl.). Toliau atsinaujinančios Bažnyčios dvasinės statybos pastangas akylai vertina du antrinėmis premijomis konkurse atžymėti straipsniai: Pr. Razmino — išbalansuotas, daugiau akademinis (137) ir J. Toliušio — spontaniškesnis, perpintas čekagiškėmis aktualijomis (144). Abu straipsniai iliustruojami statybą vaizduojančiomis U. Juodvalkio fotografijomis. Galų gale ir Alg. Kezio, S. J., vidurinių puslapių fotografijos savo tema "Erdvės" pinasi į bendrą visumą — gamta vengia tuštumas: ją turi užpildyti žmogus (153), gyvoji plazma (154), namai bei vieškeliai (155), bet stop... — gana, nesigrūskite ant vagonais nusėtų geležinkelio bėgių (156) — žemėj reikia statyti ir kurti, bet be kamšaties.

Reikia statyti, bet ne perkrauti. Reikia turėti, bet tik dvasia turtėjant. Reikia taip pasaulį kurti, kad kartu save kurtume amžinybei. Kūryba yra prieangis Prisikėlimui, kai, mums kuriant, kuria mus Dievas.

■ Olandų tikresnis vaizdas

Daugely reportažų vaizdas apie svetimus kraštus sukuriamas ne tik ne pilnas, bet dažnai ir ne visai tikslus — ypač sensacijų, o ne tiesos ieškančioj spaudoj. Iš Europos katalikų kraštų ypač išskiriama Olandija: ji dažnai piešiama kaip religinių ekstravagancijų vieta, gimdanti schizmas ir erezijas.

Į tokius reportažus reikia žiūrėti kritiškomis akimis. Olandijoje pasitaiko kraštutinių gal ir daugiau negu kur kitur, nes ten bandoma religiją derinti prie gyvenimo, o gyvenimą — prie religijos. O kad religija ten yra gyvesnė už daugelio kitų kraštų, teliudija kad ir šie faktai: sekmadienį Mišiose dalyvauja Prancūzijoje 10% katalikų, Italijoje — 25%, Anglijoje — 40%, o Olandijoje 65% ir, nors olandai tesudaro 1% pasaulio katalikų, iš jų tarpo yra 10% viso pa-

saulio misijose besidarbuojančių katalikų. Kai kituose kraštuose labiausiai perkami romanai (kartais ir pornografinio pobūdžio), Olandijoje vienu metu gausiausiai buvo perkamas suaugusiųjų *Naujasis Katekizmas*. Taip pat jokiam kitam krašte nebuvo tiek atspausdinta ir išplatinta Sibiro lietuvių maldaknygių, kiek Olandijoje — viso 400,000 egz.

Skaitant kartais sensacingus aprašymus apie klumpių kraštą, prisimintina, kad su tulpėmis ten pražysta ir gyva religija.

■ Nejaugi mums vis tiek?

Detroite vyksta bene pirmasis tokio platus masto vyskupijos sinodas JAV, kuriuo domisi ne tik vietiniai ir ne vien JAV, bet ir kitų kraštų katalikai. Juo domimės ir mes (žr. "L. L.", sausis, 46), ypač gi dėl to, kad jame girdisi ir mūsų tautiečių balsai bei norai.

Deja, kaip aiškėja iš pranešimo *Drauge* (III. 7), to sinodo eiga domisi tik labai nedidelis skaičius Detroite gyvenančių lietuvių: labai maža lietuvių testebėjo plačiai paskelbtą sinodo apžvalginę televizijos programą. Rašoma: "Nejaugi šis sinodas mums taip nerūpi? Nejaugi mums neįdomi šiomis dienomis taip smarkiai besikeičianti Katalikų Bažnyčia? Nejaugi mums vis tiek, kiek vietos bus palikta lietuviškumui? Atrodo, kad kitos kolonijos šiuo sinodu domisi daugiau, negu mes čia pat gyvendami".

Sakoma, kad žymiausias vietas vietiniai rečiausiai telanko. Bet sinodas vyskupijoje — tai ne Eifelio bokštas, į kurio viršūnę paryžietį tetraukia smalsumas. Vietinis sinodas — tai tos vyskupijos visų narių reikalas. Ir tai lietuvių reikalas, jei jame galima iškelti bendrus lietuvių interesus bei rūpesčius.

■ Įrodant rūpestį kapinėmis

"Ne labai įtikėtina, kad šiais laikais, po Vatikano II suvažiavimo, dar taip galėtų būti", kalbėjo liberalių pažiūrų pasaulietis, pats buvęs 2000 su viršum lietuvių susirinkime šv. Kazimiero kapinių reikalu kovo 17 d.

Ford City didžiojo salėje Čikagoje: "Ten buvo tiek įsiaudrinta, kad nebebuvo jauku klausytis taip aštriai pasisakant prieš bažnytinę vadovybę".

"Negalima sakyti, kad tai vyko visai be pagrindo", atsakė kunigas: "Priešingai, pagrindas yra: bažnytinė administracija turi atsižvelgti į daugelio žmonių pageidavimus. Ir tikrai stebėtina, kad vis dar pakankamai neatsižvelgia".

Šiame pokalbyje vaidmenys buvo lyg susikeitę: sakytume, ne labai "bažnytinis" pasaulietis nejaukiai stebėjosi kitų pasauliečių priešišku bažnytinei vadovybei. Tuo tarpu iš profesijos turįs būti "bažnytinis" kunigas tokiame pasauliečių reagavime rado pagrindo pačioje bažnytinėje administracijoje.

Ar iš tikro esama tokio pagrindo? Nesileidžiant į detales, reikia eiti prie reikalo esmės. Šiuo atveju žmonės labiausiai pageidauja būti išklausyti. Savo laiškuose — atsakymuose kapinių administracija sakosi dar vis neįsitikinusi, jog taip pageidauja daugumas lietuvių, todėl delsia tuos pageidavimus išpildyti.

Tame administracijos neįsitikinime ir delsimas kaip tik ir glūdi priežastis, kodėl žmonės tampa nebekantrūs ir kodėl pastangos *įrodyti* čia esant daugumos balsą tampa vis atšresnės. Iš administracijos laukiama greitesnių pastangų įsitikinti — tai padaryti šiais laikais nėra jau taip sunku. Sunkiau bus prarastą žmonių pasitikėjimą atgauti, kai žmonės galutinai įsitikins, kad jais nepasitiki Bažnyčią atstovaujanti administracija.

■ Apie pamaldumą Marijai

Amerikos Marijologijos Sąjungos suvažiavime Dayton, Ohio, ryškėjo sekančios mintys: Marijai pamaldumas neturėtų būti nei paneigtas, nei pakeistas, nei ekumenizmo vardan nužemintas, bet kantriai išaiškintas. Šiais laikais daugeliui katalikų Marijos pamaldumas tapo nebeaiškus, nes 1) nėra plačiai skaitomi Vatikano II suvažiavimo dokumentai, kuriuose labai aiškiai kalbama apie Marijos vietą Bažnyčioje, ir 2) klaidingos idėjos susidarė iš kai kurių trupinamų žinių spaudoje, kaip pvz. *Time*

žurnale. Prie to gal nemaža dalimi prisideda ir pačios "modernios moters" nenoras nei mergystės, nei motinystės — tų savybių, kurios tobulai atspindi Marijoje.

■ "Pasitaisanti" mašina

Mašinų amžiuje aparatai darosi tobulesni už žmones — kompiuteriai nepalyginamai greičiau ir tiksliau apskaičiuoja už žmones, o dabar per akimirką "pasitaiso" net iš savo klaidų, ko padaryti žmogus dažnai netik negali, bet ir nenori net visą savo amžių.

Tokių "pasitaisančių" aparatų išradėju yra lietuvis dr. Alg. Avižienis, Pasadenos, Calif., laboratorijose suplanavęs kompiuterį, kuris savo skaičiavime pastebėjęs klaidą, per kelias tūkstantąsias sekundes suranda klįstančią dalį, ją pakeičia atsargine ir tuo būdu automatiškai savo klaidą atitaiso.

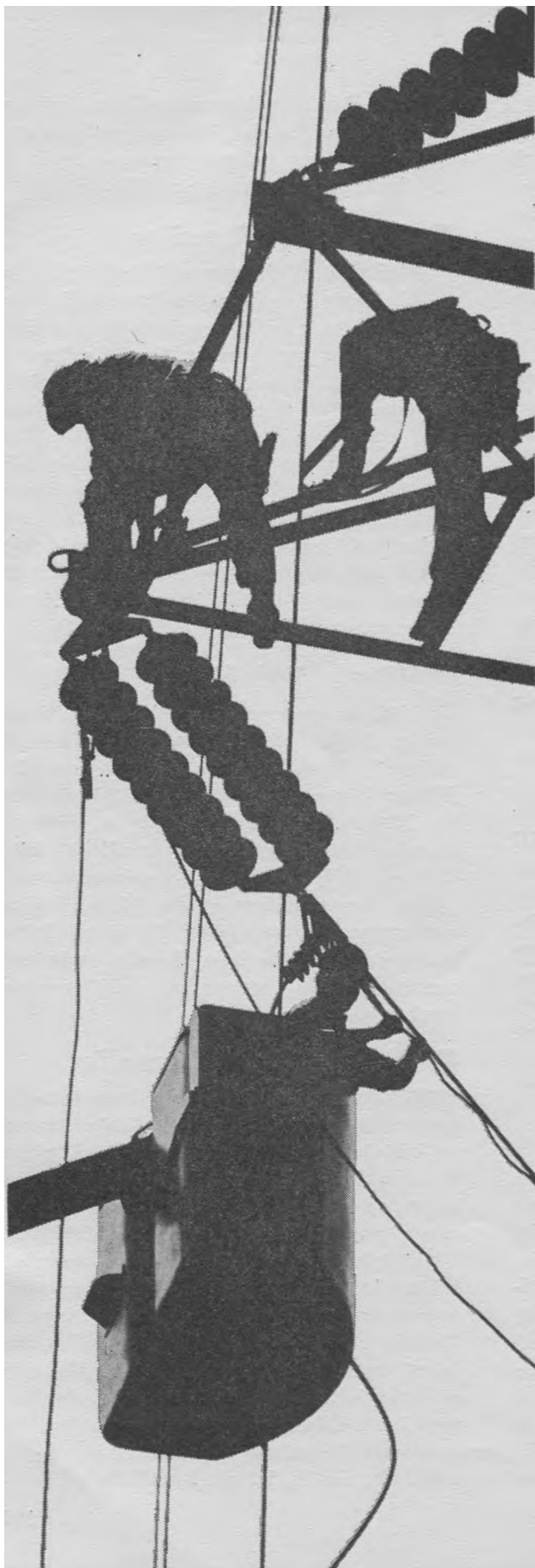
■ Užgeso žvaigždė

1967 m. gale nustojo būti leidžiama *Žvaigždė*. Šis religinės minties mėnesinis laikraštis Tėvų Jėzuitų buvo pradėtas leisti 1920 m. Lietuvoje jis pasiekė 35,000 egz. tiražo. 1940 m. sovietams okupavus Lietuvą, sustabdytas, jis vėl buvo pradėtas leisti 1943 m. JAV, kur daugumą prenumeratorių sudarė senesnės kartos lietuviai, jau seniau apsigyvenę šiame krašte. Jų eilėms labai prarėtėjus, leidėjų Tėvų Jėzuitų vadovybė nutarė *Žvaigždę* sustabdyti dėl finansinių sunkumų.

■ Nustojo eiti kiti vienuolika

Didėjant spausdinimo išlaidoms ir mažėjant prenumeratorių skaičiui, 1967 m. nustojo būti leidžiami 11 amerikiečių katalikų žurnalų. Pašto ir spausdinimo išlaidoms ir toliau smarkiai kylant, didėja pavojus, kad ateityje dar daugiau žurnalų turės užsidaryti.

Jei toks pavojus gresia vietinei spaudai, tai tuo labiau nedidelių mažumų negausiai prenumeruojamiems žurnalams, jų tarpe ir lietuvių. Padėtis nėra dar visai tragiška, bet labai rimta ir "Laiškams Lietuviams", kurie eina tik dėl to, kad leidėjai juos tebeleidžia, nors ir su dideliais nuostoliais sau. Spaudą vertinantieji skaitytojai prašomi žurnalą paremti (žr. šio "L. L." nr. 3 viršelio psl.)



**KAIP AŠ
VERTINU TAI,
KAS ŠIAIS
LAIKAIS DEDASI
BAŽNYČIOJE**

PRANAS RAZMINAS

*"Laiškų Lietuviams" konkurse
šiam Prano Razmino ir Juozo
Toliušio (žr. 143 psl.) straips-
niams buvo padalinta antroji
ir trečioji premija.*

Faktiškumas ir asmeniškumas keliamose problemose

Tema iškelia daug problemų. Bažnyčia, kaip ir pasaulis, pergyvena sunkią krizę, iš kurios pakilti reikia stebuklo. Tačiau pati Bažnyčia yra amžinasis stebuklas, ir tai teikia vilčių, kad po audrų ateis ir giedros metas. Tikrai nuostabūs momentai iškyla šiuo metu ekumeninės dvasios raidoje. Šalia viešpatuojančio blogio bei neapykantos ir demoniško tikinčiųjų persekiojimo, pasigirsta balsas, kviečias visus krikščionis ir visą pasaulį į tikėjimo ir dvasios vienybę.

Patys krikščionys šiandieną gyvena negirdėtame svyravime tarp gėrio ir blogio. Jaučiamas lyg pasimetimas, ir krikščioniškosios masės eina nukrikščionėjimo kryptimi. Tai, kas šiais laikais dedasi Bažnyčioje, vienus džiugina, kitus sukrečia bei piktina. Tie, kurių žvilgis labiau krypsta į šį, negu į aną pasaulį, tiki, kad Bažnyčia, pradėjusi nuo pasninkų naikinimo, liturgijos pakeitimo bei gyvųjų kalbų įvedimo į liturgiją, eis toliau ir atleis kai kuriuos moralės varžtus. Nuogąstis ima, kad krikščionys pradeda nusigręžti nuo krikščioniškųjų vertybių, laikydami jas nepastoviomis, o jų galvojimas, kad, kas šiandieną draudžiama, rytoj bus leista, stipriai trukdo ekumeninės dvasios plėtojimąsi. Su naujomis reformomis Bažnyčia pastūmėjo tikinčiuosius į asmeninių problemų sūkurį. Kiekvienas įvykis žmogaus yra savaip pergyvenamas, tad ir jų apibendrinimas negali būti vienodas. Faktiškumas priklauso nuo teisingo žvilgio į tuos reiškinius, kuriuos mes stebime. Tačiau kiekvieno stebėtojo asmeninė prizmė išduos tam tikrą atspalvį. Įvykiai dar tebėra per karšti ir neišryškinti, ir vos klijuojamas dialogas vienoje ar kitoje srityje dar neduoda aiškaus atsakymo. Tad ir šiame rašiny bus apsiribota tik pačiomis problemėmis idėjomis.

Šiomis dienomis vykstantį Bažnyčioje stebuklą galės pilniau aprėpti tik būsimos kartos, kai jau bent iš dalies bus praėjusi dabartinė krizė.

Dabarties teigiami ar neigiami vertinimai gali būti labiau subjektyvūs, negu objektyvūs, nes mes gyvename dar tik to didžiojo krikščioniškojo sūkurio pačioje užuo-

mazgoje. Dar nesusėdo katalikų teologai su atsiskyrusiųjų brolių vadais diskutuoti teologinių ir kitų problemų, kurios kažkada juos išskyrė. Kada tos dienos ateis, dar nežinia. Dar nežinia, ar kelyje į vienybę neatsiras juodesnių debesų dėl mūsų pačių rėkiančių netobulumų ir visokeriopo nuosmukio. Kas dabar daroma, yra tik pirmieji bandymai. Juk ne paslaptis, ką apie mus galvoja ir Rytai, ir Vakarai. Jeigu pirmiesiems mes esame supuvę vieno Dievo garbintojai, tai paskutiniams, kuriuose Kat. Bažnyčia (ir apskritai krikščionys) labiausiai išsiskynusi, nesame jokia patraukli nežinomybė. Čia tai jau mes patys esame kalti, nes ką mūsų uolieji apaštalai pastato, tai mūsų krikščioniškieji biznieriiai sugriau-na. Kartais atrodo, kad mes nebeturime ženklų, iš kurių galėtų atpažinti, jog esame krikščionys, o dar labiau katalikai.

Daugelis katalikų perdaug kritiškai žiūri į naująsias Bažnyčios reformas, bet jie turėtų rodyti daugiau meilės, lojalumo ir patys turėtų uoliai įsijungti į didįjį atsinaujinimo darbą. Negalima prarasti kantrybės. Užvilktos problemos neišsprendžiamos trumpu laiku. Iš to dėsnio negali išsijungti ne tik pasaulis, bet ir Bažnyčia. Amžiais trukęs nesutarimas bei pyktis negali išnykti vienu simbolišku pasibučiojimu, nors einančiu iš širdies gelmių. Tam tikras atsargumas visados stovės šalia vieni kitų, ir menkiausias neatsargumas gali visą vienybės darbą apgriauti. Tik besąlyginė abipusė meilė gali visų nesutarimų pėdsakus dildyti. Juk ir Kat. Bažnyčia negali nei visko iš savo atsiskyrusiųjų brolių priimti, nei visko savo išsižadėti. Bažnyčia atvira savo atsiskyrusiems broliams, bet ištikima Kristaus mokslui. Ji keičia tik formas visu atsargumu žiūrėdama į šiuo metu iškilusias pasaulio problemas. Nežiūrint kai kurių lūku-riavimų, krikščionių bažnyčios artėja į vienybę. Ypatingai katalikus turėtų džiuginti Pauliaus VI ir patriarcho Atenagoro žygiai. Jei taip nuoširdžiai bus kalbama ir toliau ir jei neatsiras priešingumų, tai reikėtų laukti, kad katalikų ir stačiatikių vienybė jau ne už kalnų. Tačiau ir laiminguoju atveju dar reikės nugalėti dialoginiu keliu ne vieną teologinį bei apskritai religinį klausimą. Tik abiejų pusių iškentėtos kančios ir



Pranas Razminas, gim. 1908 m. Kurtuvėnų papilioj, Padubysio valsčiuje, yra išlaikęs prancūzų k. diplomatinis egzaminus Vytauto Didžiojo Universitete, Kaune, 1940 m. Buvo lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas Lazdijų (1937-1944), Wiesbadeno ir Kasel Mattembergo gimnazijose. Mokytojo pašaukimui like ištikimas ir persikėlęs į Čikagą, visą eilę metų mokytojaudamas lituanistinėse mokyklose. Dar Lietuvoje pradėjęs rašyti į spaudą — į „Ateitį“, „Naująją Vaidilutę“, „Pavasari“, teberašo išeivijoje, ypač bendradarbiaudamas „Drauge“. „Laiškų Lietuviams“ straipsnio konkursuose pirmąją premiją yra laimėjęs 1961, 1964 ir 1965 m.

patirti persekiojimai už tą pačią tikėjimo meilę gali būti artimos vienybės ženklas.

Ekumeninė dvasia valdyme ir apaštalavime

Jau taip susidėjo aplinkybės, kad šiandieną tikintysis vis sunkiau pavaldomas. Po II Vatikano susirinkimo jis labiau linkęs į pokalbį ir išsiaiškinimą, negu į besąlyginį paklusnumą. Taip į jį lengviau įstengia prabilti apaštalas negu valdytojas. Šių laikų tikintįjį greičiau paveiks mylėdamas, negu jam įsakinėdamas, jį bardamas ar bausdamas. Juk jis ir taip apkrautas viešojo gyvenimo įstatymais net iki paties gyvenimo džiaugsmo praradimo, tad dar ką nors jam įsakyti yra gana rizikinga. Čia neturima galvoje tų, kurie įstatymų vengia dėl neža-

botos gyvenimo laisvės supratimo. Šiandieną, tikintysis savarankiškesnis, ir jo pažiūra į Bažnyčią keičiasi. Tas, kas nori kalbėtis, turi neaiškumą, o tas, į kurį kreipiasi, turi jausti būtiną pareigą klausiančiam atsakyti. Kas šiuo atveju užtrenktų duris, elgtųsi ne tik nekrikščioniškai, bet ir neišmintingai. Jis būtų užmiršęs, kad tas, kuris klausia, ieško tiesos. Pirmiausia jo nebūtų galima pavadinti apaštalu, o tik valdytoju, kuris linkęs įsakinėti, bet ne išklausti savo valdinio žodžių. Jei reikalas suktųsi apie krikščioniškosios vienybės reikalus, tai būtų įtartina, kad toks vadas tebegyvena nebesugrąžinama praeitimi. Jis pasinaudoja valdymo teise, bet ne apaštalavimo dvasia. Juk Bažnyčios gyvybė plaukia iš apaštalavimo, bet ne iš valdymo, o valdymo teisę įgyjama tik apaštalavimu.

Tiesa, viduramžiais kai kada pirmiau buvo šalis užkariaujama, o paskui krikštijama. Bet ir tada kilo apaštalų, kurie, be jokių intencijų valdyti, vyko į nekrikštytųjų šalis, ten mokė ir net mirė kankiniais už savo misiją. Šiandieną apaštalui veiklos dirva yra ne tik krikščionybės nepažįstą žmonės, bet ir patys krikščionys. Taip pat ne paslaptis, kad šiandieną krikščionybei yra labiau pavojingi krikštytieji, negu nekrikštytieji. Apaštalo dialogas visados bus sėkmingesnis, negu valdytojo, nes jame vyraus meilė žmogui ir pakanta jo silpnybėms.

Valdytojas iš esmės yra priešingas dialogui, nes sėkmingame dialoge turi vyrauti lygybės principas. Valdymas krikščioniškame pasaulyje negali būti sėkmingas be apaštalavimo. Valdymas kratosi asmeninio atsakingumo, visas bėdas suversdamas savo valdiniams. Kai valdymas aukščiau pastatomas už apaštalavimą, tada ima dominuoti supasaulėjimas, nes juk ir pasaulis pasižymi didžiausiu troškulių valdyti bei įsakinėti, bet ne mylėti ir atleisti. Apaštalavimas eina su altruizmu, valdymas — su egoizmu. Vien tik valdymo geismas neturi meilės apraiškų. O kur nėra meilės, ten nėra ir tobulumo.

Neturima intencijos tų reiškinių suvisuotinti, grįžtant į mūsų dienas, tačiau šie reiškiniai gana gausūs ir stipriai jaučiami. Visi žino ir visi mato, kad apaštalas be mei-

lės kiekvienam žmogui ir net kiekvienam gyviui, nieko daugiau neturi ir nieko nenori turėti. Meilė yra visas jo gyvenimo ir veiklos turtas. Tik apaštalai gimdo apaštalus, kurių mūsų gyvenimas ir mūsų krikščioniškoji aplinka stokoja. Juk ir žydai turėjo kunigų ir levitų, turėjo pranašų, bet neturėjo apaštalų. Tik Kristus pašaukė savo ištikimuosius į apaštalų eiles, į didžiosios misijinės meilės darbą, kurį ką tik taip ryškiai pabrėžė ir kardinolas Leger, atsisakydamas visko ir išvykdamas į misijas, kur, be meilės, jis daugiau nieko neturės ir nieko nieškos. Ir tuo žygiu jis parodė, kad Bažnyčia pirmoje vietoje yra apaštalavimo institucija.

Dialogo linkme

Dialogas yra didžioji priemonė ekumenei dvasiai plėtotis. Tik įsakinėjimas yra kažkur išjungtas iš vienos krypties judėjimo ir nebesugrąžinamas į dialogo amžių. Kartais kyla klausimas, ar įsakinėjimas nepakerta dialogui užsimegzti pagrindinių saitų ir ar nėra apaštalavimo dvasiai pirmoji nesėkmė. Šiandieną dialogas dar neturi tinkamos formos. Vienų bijomasi per daug nusileisti, o kitų vis dar ieškoma pozityvios formos, kad ne tik būtų susikalbėta, bet ir išlaikytas tam tikras pokalbio orumas, o tokioje padėtyje sunku laukti abipusio nuoširdumo. Vargu ar yra šviesus ekumeninės dvasios reiškinys, kai sakoma savo broliui krikščioniui: "Arba turi taip būti, kaip mes sakome, arba jūs esate menki krikščionys". Netikslūs krikščionių vadų sprendimai neigiamai atsiliepia į tikinčiųjų paklusnumą. O tai gali prisidėti ir prie silpnųjų nukrikščionėjimo arba net atkritimo.

Už krizę pasaulyje atsakingas visas pasaulis, tačiau krikščionys yra atsakingi už krizę pasaulyje ir už krizę Bažnyčioje. Štai dėl ko Bažnyčia veda dialogą ir su pasauliu, nes ji jaučia atsakomybę ir už viso pasaulio likimą. Šiuo metu dialogas reikalingas ne tik ten, kur nėra vienybės, kur yra neaiškumų, bet ir ten, kur vyrauja priešingumai.

Nei išskyrimais, nei atkritimais nebus lengvinama krizė nei Bažnyčioje, nei pasaulyje. Nuoširdus dialogas gali išgelbėti

nuo tokių pražūtingų žingsnių. Tragiškuose konfliktuose dažnai nėra viena šalis nėra absoliučiai nekalta. Kas nori kalbėtis krikščioniškais reikalais, yra pakankamai taurus žmogus, nes bedieviai tais dalykais sau galvų nekvaršina.

Pagrindinė religinio vado autoriteto žymė yra jo apaštališkoji meilė. Jis nesako: "Aš jūsų vadas", bet jis sako: "Mano broliai, aš jus myliu ir savo meilę jums įrodau. Aš pas graikus esu graikas, pas airius — airis, o pas lietuvius — lietuvis. Aš esu visiems viskuo". Ir nuo čia, nuo šių žodžių, prasideda krikščioniškasis dialogas ir tikroji ekumeninė dvasia. Šiandieną Katalikų Bažnyčia pasklidusi po visas pasaulio šalis. Jai pasaulis didžiulė diaspora, kurioje galingiausia vieta priklauso tik apaštalams, per kuriuos gali ateiti ekumeninė vienybė. Tiesa, tebėra ganytojai, tačiau avių paklusnumo sąvoka jau pasikeitusi, ir ganytojo botagas yra jau praeities ženklas. Ir čia apaštališkoji meilė užima pirmąją vietą. Kas žino? O gal būtų išvengta kai kur ir taip pavadinto "gatvių dialogo", jei būtų atsiradę apaštalu, kurie būtų prabilę, "geriesiems" ir "blogiesiems" meilės žodžiais, bet neatsistoję tik "gerųjų" pusėn. O ką bekalbėti, kai toks dialogas vyksta tarp ganytojų ir ganomųjų.

Tai vis tragiškieji gyvenamojo momento ženklai. Mūsų artimiausiąją aplinką supa krikščioniškųjų tautų babelis. Ir krikščionių vadas, kuris ateina jų mokyti, negali būti niekuo kitu, kaip tik meilės apaštalu, kuris yra lygus visiems. Jis, aplankęs graikų bažnyčią, yra tik graikas, lenkų — lenkas, vokiečių — vokiečių, o lietuvių — lietuvis. Jis turi užmiršti, kuo pats esąs, jei nori būti teisingas visiems savo ganimiesiems. Jei jis, būdamas graikas, neturėtų tokios pat meilės ir lietuviui, jis nebus sėkmingas tarp lietuvių apaštalas. Yra visais įstatymais atmestųjų brolių už geležinės uždangos, tačiau krikščioniškasis pasaulis turėtų tuo kratytis. Krikščionių vado autoritetas tada didelis, kada jis ganomųjų yra priimamas iš širdies, be išviršinio spaudimo. Jei tai atsitiktų tarp kurio nors krikščionių vado ir eilinio tikinčiojo, tai galėtų teigti, kad ten nebuvo krikščionių pokalbis krikščioniškais reikalais.



Pertemptas ekumeninis stropumas?

Ekstravagancija nepritampa nei prie vadovavimo, nei prie apaštalavimo. Ji yra neigiama vienybės apraiška. Toks mūsų aplinkoje pasirodęs prieš kurį laiką religijos vadovėlis, kaip ir katalikų pastebėta, niekuo neprisidėjo prie krikščioniškosios vienybės stiprinimo. Argi čia neiškyla realus gyvenimo nepažinimas? Katalikai žino, kad yra šventųjų iš visų rasių ir visų spalvų, tačiau jie savo vardus įrašė į šventųjų knygas, mylėdami ne tik savo brolius, bet ir savo priešus, patys už juos aukodamiesi ir net mirdami. Argi buvo reikalinga ieškoti tokių pavyzdžių ir paskelbti juos palyginimui ir sekimui savo tikintiesiems? Net ir tie tikintieji, kurie iš savo dvasios vadų lauktų daugiau lengvatų, nuo tokio pigaus neapdairumo su pasipiktinimu nususuka.

Kaip matome, ekumeninės vienybės pavojų yra ir ten, kur, rodos, eiliniai tikintieji negalėtų ir tikėtis. Negalima vienybės minties perteikti kitiems, patiems neišmokus vieningai gyventi ir vieningai išpažinti. "Nors ir nežmoniškai, kad tik kitoniškai" — nėra mums nei priimtina, nei sektina. Tikėjimas nestiprinamas nežinoma ateitimi ir klaidingomis prielaidomis, bet labiau praieities patirtimi. Jau du tūkstančiai metų, kaip kenčia ir miršta milijonai kankinių ir didžių dorybių krikščionių. Tad pilnai suprantamas ir daugelio Bažnyčios dignitorių atsargumas su kai kuriomis neišbandytais naujovėmis.

Sakysim, mūsųose diskretiškas laidojimo ir kapinių ginčas yra iš esmės ne toks jau paprastas ir lengvai užmirštas. Čia neužtektų tik vieni kitiems papriekaištauti. Atrodo, kad mūsų artumoje kylantieji nesklandumai yra dialogo stoka. Mes vis dar vengiamo kalbėtis ir kultūringai nuomonėmis pasikeisti. Dialogas gali būti tik laisvo su laisvu. Negalima laukti rimto dialogo viršininko su valdiniu, jei valdinys dėl kurio nors charakterio bruožo lengvai atsiduria už durų, o į jo vietą pakviečiamas kitas, sukalbamesnis. Tai vis mūsų gyvenimo disonansai.

Bažnyčios ir pasaulio krizė neigiamai veikia į vienybės idėją, kai šiuo metu kiekvieną krikščionį turėtų traukti ne tik tobulas

evangelijos žodis, bet ir galimai tobulas jo pritaikymas gyvenime. Tačiau šiandieną sunku pasakyti, ar krikščionių masės nusi-teikusios bent trokšti tobulumo. Daug ženklų rodo, kad jų gyvenimas eina priešinga evangelijos dvasiai kryptimi. Pasaulio dul-kės ant visų luomų ir pašaukimų kojų rodo labiau supasaulėjimą, negu apaštališką uolumą. Kyla klausimas, ar katalikų ma-sės naująją Bažnyčios dvasią nesupranta tik kaip visą virtinę lengvatų patogesniai gyvenimui? Tomis savo nuotaikomis jos krizę ne mažina, bet didina, turėdamos net teologų savo pusėje. Yra tikinčiųjų, kurie, ir gerai pažindami krikščionybės principus, kasdieniniame gyvenime elgiasi pagoniškai, tarsi jokio gyvenimo principai jų ne-saistytų. Jie visados ieško lengvatų, pro kurias galėtų su savo gyvenimo silpnybėmis pralįsti. Tai nutobulėjimo vyksmas, tai linkimas į išsivadavimą, iš krikščioniškųjų principų. Jų religinio gyvenimo esmės su-pratimas yra apgailėtina žemas. Viskas, ką Bažnyčia paskelbia kaip palengvinimus, jų priimama ir suprantama, kaip krikščio-niškųjų principų nepastovumas. Jiems nie-ko nėra pastovaus. Jei šiandieną leista tiek, tai rytoj bus leista dar daugiau. Jiems ir apaštalo meilė tėra atgyvenusi seniena. Tokie tebetiki tik dar į savo autoritetą ir iš-mintį, kaip į ramstį gyvenimo kliuviniuose.

Štai masės praktikuojančių (nesakoma sąmoningų) katalikų "tiki" į skyrybas, į gimdymo kontrolę visomis valstybių tole-ruojamomis priemonėmis, "tiki" į visų tikė-jimų gerumą ir tolygumą, tuo pačiu silpnai tikėdami į Kat. Bažnyčios dogmų neklaidin-gumą ir krikščioniškosios moralės pastovu-mą.

Kai kam gali atrodyti tikrai keista: va-kar už pasninko laisvą ar be leidimo sulau-žymą buvo sunkus prasikaltimas, šiandieną (išskyrus metuose keletą kartų) valgyk, kiek nori ir ko nori. Vakar sąmoningas žmo-gaus sutrukdymas ateiti į pasaulį — sunkus prasikaltimas, šiandieną teologai ir pasau-liečiai laisvai diskutuoja pro ir contra, o rytoj ar poryt, gal būt, atsiras ir lengvatų. Aštrėja ir šventų dienų šventimo klausimas bei tomis dienomis mišių išklausymo sun-kumai.

Su entuziazmu sutiktos pirmosios refor-

mos, tačiau jau ir dabar pradedama atvėsti. Krikščionio gyvenimas negali susidėti tik iš lengvatų. Pagrindinis jo gyvenimo bruožas yra pareigos savo artimui, visuomenei, savo šeimai, savo religinei bendruomenei. Be pareigų nesuprantamos ir teisės, į kurias visi turi nesulaikomą linkimą. Ne visa bus galima palikti ir sąžinės teismui, nes, nors ji ir budri, tačiau netobula ir paties gyvenimo gali būti gerokai apgadinta. Kai "plačios" sąžinės tikintiesiems būtų daug kas leidžiama, tai "skrupulantams" visur vaidinsis tik prasikaltimas.

Didysis savų namų rūpestis

Nenutolstant nuo savųjų namų, reikėtų manyti, kad lietuviai katalikai plačiame pasaulyje neatliks pilnai savo kenčiančiai krikščioniškai tautai išipareigojimų, kol neturės visus katalikus jungiančios autoritetingos bendros sielovados. Tam reikia labai ryžtingo ir kartu labai kultūringo sąjūdžio. Gal silpnesnieji nuo mūsų ir nusigręš, tačiau bendras tikslas didesnis už atskirų asmenų sutiktus nepatogumus.

Čia iškyla didžioji lietuvių katalikų tremtyje problema, nuo kurios vieni su pasipiktinimu nusigręžia jau dabar, kiti svyruoja, ir tik drąsesnieji atvirai spaudoje ir gyvenime ieško šiai problemai išspręsti kelių. Apie šį gyvybinį reikalą atvirai kalba jaunimas ir kai kurie katalikiškieji žurnalai, kaip "Laiškai Lietuviams", "Ateitis". Jie turi tam rimto pagrindo. Kas nežino, kad savo tautoje ir tarp savųjų yra daug lengviau gyventi ir savo tikėjimą išpažinti. Laimingi tie krikščionys, kurie po savo kojomis jaučia gimtąją savo ir savo tėvų žemę.

Tai didysis lietuvių katalikų rūpestis tremtyje. Kol mes neturėsime centralizuotos lietuviškos sielovados, tol ir Vatikano susirinkimo naujoji dvasia turės kliūčių į mus visu savo kilnumu prabilti. Reikia prisipažinti, kad mes dažnai įžvelgsime ir ten kliūčių apaštalavimui, kur jų, gal būt, ir nėra. Tą mūsų kartais pertemptą dėl žinomų aplinkybių jautrumą sumažintų šioje šalyje sukurtas ar paskirtas sielovados centras. Tačiau prie to galima eiti ne reikalavimu, bet prašymu. Juk ir evangelijoje parašyta: "Prašykite, ir jums bus duota; belskite, ir bus atidaryta".

Mums reikia lietuvių apaštalo, kuris mus jungtų į vienybę ir meilę. Prašyti apaštalo nėra mums jokio nepatogumo, bet dvasinės gyvybės reikalas. Mes turime Bažnyčiai didžių pareigų, mes turime savo krikščioniškai tautai neužmirštamų išipareigojimų, tačiau mes jų neatliksime be apaštalų, kilusių iš mūsų tarpo. Šitą žygį mes turime pradėti dabar. Tik jame neturėtų rasti vietos lengvapėdiškumas. Sprendimams turėtų vadovauti tik protas, bet ne jausmai, kaip ne kartą yra mūsųose pasitaikę. Įvesta lietuvių kalba liturgijon dar mūsų visų troškimų nepatenkina ir visos krikščioniškosios vienybės dvasios neišsemia.

Po mišių liturgijos reformos, dabar kunigas meldžiasi su tikinčiuoju jo gimtosios kalbos žodžiais. Tačiau kai kam ir tai nepatinka ir vis apgailestauja buvusį kunigo atsiskyrimą nuo tikinčiųjų. Tad dar visur pilna disonansų. Tie, kurie pilnai neišsijungs į reformų dvasią, pasiliks prieštaravimuose. Vis jiems bus negerai, vis neaišku.

Jeigu kam nors gėda būti lietuviu ir mieliau glaudžiasi prie kitų, kai Bažnyčios susirinkimas buvo toks mielaširdingas visoms tautoms ir visoms kalboms, sunku atrasti atleidžiantį žodį.

Lietuviui girdėti lietuvių kalbą savo statytoje ir išlaikomoje bažnyčioje šiandieną jau nėra kieno nors malonė, bet teisė, ir tos teisės niekas neturėtų paneigti. O kad reikėtų dar už tą teisę kovoti ir dar kuriomis nors sąlygomis būti apkrautam, tai tikras nesusipratimas. Lietuvių kalba lietuviškose parapijose yra ne užsispyrimo reikalas, bet mūsų tautinės gyvybės ir krikščioniškųjų tradicijų išlaikymo būtinybė. Krikščioniškosios tautos nuo seno turi savo labai gražių religinių papročių. Nuo jų neatsisako ir tie tautos nariai, kurie dėl kurių nors priežasčių yra priversti palikti savo gimtąjį kraštą. Krikščioniškųjų tautų religiniai papročiai kaip tik eina su naująja ekumenine dvasia.

Reikia konstatuoti, nors ir nemiela, kad lietuviai katalikai praeityje yra patyrę daug sunkių valandų ne tik nuo savo mirtinų priešų, bet ir nuo savo tikėjimo brolių. Romai mus teko ginti ir nuo krikščionių valdų savaliavimų. Tad, kaip sakoma, esame vėtyti ir mėtyti. Tačiau prie Romos mes vi-

KAIP VERTINU TAI, KAS ŠIAIS LAIKAIS DEDASI BAŽNYČIOJE

JUOZAS TOLIUŠIS

Lietuviškos Čikagos detalė

"Laiškų Lietuviams" konkurse šiam ir Prano Razmino (žr. 136 psl.) straipsniams buvo padalinta antroji ir trečioji premija.

Antrasis Vatikano Susirinkimas įnešė visą krūvą naujovių dieviško apreiškimo, liturginėje, pastoracinėje ir kitose srityse, liečiančiose mūsų kasdieninį gyvenimą. Vienos jų atnaujintos, pritaikytos šių dienų dvasiai, į kitas pažvelgta iš skirtingos perspektyvos, trečios netgi drastiškai pakeistos. Kaip kiekviena naujybė, ir Bažnyčios nutarimai buvo priimti įvairiausiomis nuotaikomis: džiaugsmu, pasitenkinimu, abejingumu, pasipiktinimu, įtarimu ir t.t. Bet štai, praslinkus keleriems metams, tos neramos nuotaikos aprimsta, įeinama į vėžes ir, tuo pačiu, jau galima net apčiuopiamai pajusti Susirinkimo sėjos daigelius. Aišku, yra per anksti tiksliai įvertinti Bažnyčios pateiktuosius nutarimus ar rasti toli siekiančių išvadų; būtinas didesnis laiko nuotolis.

O gal laiko tolumos ir nereikia, nes juk, kol viskas šviežia, mes dalykus išgyvename pilnu entuziazmu, juos diskutuojame, vienaip ar kitaip sprendžiame ir formuojame savo nuomonę. Gal šis vertinimas ir nėra visai tikslus, gal paviršutinis, bet juk neretu atveju pirmasis išpūdis įrėžia širdyje giliausią vagą.

sados glaudėmės ir šiandieną glaudžiamės, nes iš jos esame patyrę daug malonių. Mes nenorime nei airėti, nei italėti, bet išlikti lietuviais katalikais su savo krikščioniškais papročiais, savo kalba tol, kol mes jausime savo širdyje atsakomybę už savo tautos visų brolių dvasinį likimą. Būdami istorijos pamokyti ir turėdami pagrindo savo ypa-



Juozas Toliušis, žemaitis, gimęs 1923 m. Kaune. Gimnaziją baigė 1941 m. Tauragėje. Sovietams artinantis prie Lietuvos, turėjo nutraukti Vytauto Didžiojo Universitete Kaune pradėtas medicinos studijas ir pasitraukti į Vokietiją. Ingolštade įsijungęs stovyklinio laikraščelio darban, su plunksna nebesiskyrė nei vėliau, persikėlęs į Šiaurės Amerikos kontinentą, rašydamas reportažus ir pasisakydamas jaunimo klausimais "Tėviškės Žiburiuose", "Laisvojoj Lietuvoj", "Darbininke", "Sėjoj" ir mūsiškės spaudos skautu skyriuose. Aktyvus Lietuvos Skautų Sąjungos narys, šiuo metu eina spaudos informacijos vedėjo pareigas Brolioj.

tingiems troškimams, negalime save leisti nukreipti nuo savo tikslų ir pareigų dėl kurių nors tariamų nepatogumų, nedrąsos ar baimės. Nieko mes nesiekiame daugiau, kaip tik tai, kas mūsų brangiam tikėjimui ir tautinei gyvybei palaikyti yra būtinai reikalinga.

(Žr. jury komisijos pastabas 147 psl.)

Kadangi Vat. Susirinkimo priimtieji naujumai, keitimai yra pateikti labai plačia skale, apimę daug bažnytinių bei pasaulietišių sričių, tai ir jų svarstymas gali būti labai įvairus. Juk teologas, greičiausiai, vertins dogmatiniu požiūriu, protestantas ieškos naujo tarpreliginio santykio, pasaulietis žvelgs jam artimų gyvenimiškų problemų akimis ir t. t. Bandysiu į naujuosius Bažnyčios "vėjus" pažvelgti vienos nedidelės bendruomenės akimis, būtent: pro Čikagos lietuvių spektrą. Būdamas neatskiriamas šios bendruomenės narys, jaučiuosi pusėtinai gerai pajutęs jos nuotaikas, o ir, didžia dalimi, šių niuansų įtakoje susidaręs savąją nuomonę.

Pastebėtina, jog yra gana ryšku, kad ir lietuviškoji Čikaga savo požiūrį yra suformavusi daugiausia ne svarstymo būdu, ne išsigilindama į atitinkamą literatūrą ar sekdamą lietuvišką spaudą, bet vertindama po Susirinkimo vykstantį jau konkretų procesą, pvz. šv. mišių pakitimai, pagyvėjęs tarpreliginis bendradarbiavimas, naujoji pasauliečio vieta Bažnyčioje ir pan. Ši praktinį (o ne studijinį) pobūdį patvirtina ir tai, jog kai kurios kitos svarbios Susirinkimo prošvaistės (pvz. sąžinės laisvė, gimimų kontrolė ir kt.), kaip mūsų bendruomenei šiuo momentu neaktualios ar nekritiškos, nėra judinamos ar kaip nors vertinamos.

Lietuviškos mišios — geriausia reforma

Bene ryškiausiai kitą epochą pajutome pakeistų mišių liturgijoje. Tai visiškai suprantama, nes, sekmadieninę prievolę praktikuodami, naujumus tuoj pamatėme ir... "prikibome". Vyresnieji rodo nykščiais žemyn; jaunimas, kaip ir daugumą naujovių, priima gerai. Didžiausi "senimo" priekaištai: lotynų k. išėmimas žlugdo mistiką, suprastina šv. mišių didingumą; tautinė kalba lietuvių svetimoje bažnyčioje (pvz. užsienyje) daro beveiksmį ir negalintį pilnai įsijungti mišių aukon.

Visi šie motyvai turi tam tikrą pagrindą, bet jie drąsiai nurašytini kuriamų tradicijų sąskaiton. Prie naujovių priprasime (gal jau net pripratome), ir esu giliai įsitikinęs, kad kunigo atsisukimas į žmones, savos kalbos malda ir tuo pačiu geresnis dvasios žodžio supratimas tikrai nuves mus pras-

mingesnių keliu, neguėjome iki šiol. Tarp nepritariančio "senimo" ir lengvai pakeitimus priėmusio jaunimo išžiūriu dar vieną aspektą, kurį laikau pačiu svarbiausiu naujosios Bažnyčios žingsniu.

Atrodo, kad pagaliau Bažnyčia įsitikino, jog negalima žmonijos vesti atsukta kunigo nugara ir vien tik kunigui paliekant visus mūsų dvasinius rūpesčius bei *atsakomybę*. Jeigu žmogus išsprendžia savo šeimynines problemas, pasiekia stebuklą technikoje ar kultūrinėje srityje, argi jis negali spręsti ar bent būti dalininku savo dvasinio atsakingumo? Bažnyčia bus pagaliau po amžių supratusi, kad savąją kaimenę reikia ne valdyti, akiai ją vesti, bet būti tarpininku ir broliu kelionėje į galutinį tikslą. Žinia, tuo pačiu ir mums, pasauliečiams, uždedama dalis tos sunkios dieviškos naštos. Visa tai rišasi su kitomis Vatikano naujovėmis, kaip pasauliečių apaštalavimas, sąžinės laisvė ir t. t., apie kuriuos reikėtų pakalbėti atskirai. Gi naujosios mišios laikytinos viena geriausių šiems laikams pritaiktų reformų.

Šia proga noriu įterpti vieną įdomų atvejį, kuris savotiškai išiprasmina mūsų lietuviškame reikale. Ypač domėdamasis mūsų jaunojo atžalyno gyvenimu ir pats aktyviai dirbdamas vienoje liet. jaunimo organizacijoje, paskutinio dešimtmečio laikotarpiu daugelį kartų turėjau progos būti jaunimo egzaminatoriumi. Pagal org. nuostatus, jaunieji 8-10 metų berniukai katalikai, tarp kitų programos dalykų, privalo mokėti lietuviškai Tėve Mūsų, Marijos maldą ir Tikėjimo Išpažinimą. Šių maldų nemokėjimo problema buvo visą laiką ir, juokingu sutapimu, ne kartą egzaminų metu yra tekę imtis mamos ar kunigo pareigos jaunuosius tų maldų pamokyti lietuviškai. Manau, kad tolimesni komentarai nereikalingi, pridėjus, jog naujieji organizacijos pipirai Tėve Mūsų ir Tikiu į Dievą dabar išpila su visais naujaisiais pakeitimais.

Kitas ne mažiau ryškus posūkis, tai tolerancijos, o gal tiksliau — suartėjimo rankos ištiesimas kitoms religijoms. Lietuviškos Čikagos atveju, ši reforma yra ypač džiugi, nes po jos mes padarėme vieną nepaprastą atradimą ir susijungėme darbui dėl vieningesnės lietuviškos ateities. Tai no-

rėčiau pailiustruoti ne taip sena praeitimi, kai Čikagoje kūrėsi pirmosios lituanistinės institucijos — Donelaičio šeštadieninė mokykla. Vienas jos iniciatorių buvo reformatų kunigas, kuris su keliais kitais tautiečiais ne tik ėmėsi sunkaus pradinio organizavimo, bet net nemokamai leido mokyklai naudoti savo parapijos patalpas. Tačiau kadangi ir iniciatorius nekatalikas, ir pati mokykla jo patalpose, o mokiniai daugiausia katalikiškų šeimų, kilo nemažas bruzdėjimas. Ne kartą ir šių eilučių autorius buvo paklaustas, ar jis drįsias į šią nelietuvišką, protestantišką mokyklą leisti savo vaikus?

Toji neskani banga parodo, kad anomis dienomis vis dar nešiojome savyje nelabą seną įsitikinimą, jog mūsų protestantai buvo kažin kokie antros rūšies lietuviai, pusiau vokiecininkai ir t. t. Net ir jų kunigus vadindavome svetimu pastoriaus titulu, o anų tikėjimų tautiečius pravardžiudavome prūseliais ir pan.

Gi naujoje Bažnyčios dekreto šviesoje mes staiga pamatėme naują atradimą: jie buvo visą laiką mūsų tarpe, dirbo tose pačiose kultūrinėse ir tautinėse gretose ir buvo lietuviai, lygiai tokie pat kaip mes. Dar daugiau — mes staiga ištiesėme viens kitam ranką, ir pasidarė nuostabus ryšys. O štai ir gajūs šio naujo kelio ženklai:

1) Atšipo abiejų pusių buvęs žvarbus religinis pokalbis, sušvelnėjo žodinis ir spaudos tonas;

2) Aktualioms mintims pasidalinti štai yra susidaręs abipusis būrelis ekumenizmui gvildinti ir jį judinti;

3) Ateitininkų žurnalas "Ateitis" net skyrelį "Protestanto požiūriu" buvo įsivedęs (gaila, kad jo daugiau nebesimato);

4) Skaityta spaudoje, kad evang. kunigas Jurėnas verčia lietuvių kalbon šv. Raštą, o prasidėjus ekumeninei veiklai, teko girdėti, katalikai yra pasiūlę šį darbą (vertimą ir leidimą) atlikti bendromis jėgomis.

Tai vis šviesios liepsnelės, kurios skaidrina lietuvišką veidą.

Kur pasigesta drąsos.

Dabar žvilgsnis krypta į dalykus, kurie Vatikano pristatyti kiek neišsakyta, kurie mums, pasauliečiams, yra sukėlę neišaiškų svarstymų ir abejonių jūrą. Čia turima min-

tyje: visad buvęs jautrus mišrių vedybų šeimų religinis klausimas; labai suaktyvėjusi gimimų kontrolė; tautinių tradicijų liturginės normos. Susirinkimas pasisakė bendromis formulėmis, tačiau pasigesta tiesaus atsakymo, užsiangažavimo į gyvenamo momento reikalus. Tikėtina, kad tai bus išryškinta atskirais potvarkiais.

Mišrių vedybų atveju (o šis yra aktualus ne tik lietuvių, bet ir plačiais tarptautiniais mastais), rodos, nieko nėra pakeista vaikų religiniame auklėjime. Mūsų Bažnyčia, atrodo, ir toliau reikalaus, kad jie būtų auklėjami katalikiškai. O tai, mano supratimu, šiuo laiku jau nebeatitinka naujosios religijų suartėjimo dvasios. Išėitų, lyg viena ranka mojame eiti bendru keliu, o iš kitos pusės — stabdome, bandydami sau pasi-laikyti koncesijas, kurios tikrumoje priklauso šeimos, šiuo atveju labiausiai suinteresuotosios grupės, laisvam apsisprendimui. Ta bažnyčios užimtoji pozicija ypač prašosi kritikos, kai ji pati užakcentavo žmogaus sąžinės laisvę, o ir Bažnyčios tarnų lūpomis girdime tariant, kad šiuo laiku negalima šios sąžinės išprievartauti.

Panašus neišsakymas jaučiamas ir gimimų kontrolės atžvilgiu. Tiesa, kad Bažnyčia turi šimtmečiais įsisenėjusius krikšč. šeimos gyvenimo, vyro-žmonos santykių principus, kurie buvo puikūs ilgus laikus, bet, žmonijai dauginantis į katastrofiškas proporcijas, ir Susirinkimas turėjo užimti ryškią gyvenimišką poziciją. Ir aukštieji principai turi būti lankstūs gyvenimiškai akistatai.

Liturginių normų taikymas atskirų tautų savybėms, priešingai dviem viršutiniams atvejams, Vatikano Susirinkimo buvo labai aiškiai nusakyta liturgine konstitucija, bet šiuo atveju mes, čikagiečiai, sukliuvome jos praktiškame interpretavime. Štai, šios konstitucijos 37-me skyriuje aiškiai nusakyta, kad ten, kur noliečiamas tikėjimas. Bažnyčia nenori nustatyti bendro vienodumo. Priešingai, ji gerbia ir ugdo tautų dvasios savybes, tradicijas ir, jei gali, stengiasi išsaugoti.

O kas atsitiko praktikoje? Pažeistosios čikagiečių lietuviškos laidojimo tradicijos šv. Kazimiero kapinėse (šiuo metu tas reikalas taip jautriai iškilęs) galėtų būti aki-vaizdžiu pavyzdžiu, jog ir aukščiausių Baž-

nyčios instancijų prasmingai formuluotos konstitucijos, ištigusios ar tai vyskupijų neįžvelgiamose užmačiose, ar tai konservatyvių parapijų vyresnybių nepritarime, yra, bent laikinai, neįgyvendinamos. Tokie žemesnės bažnytinės valdžios ne visada suprantami veiksmai ar abejingumas savo parapičių reikalams nuteikia žmones nesmagiu jausmu ir neretu atveju verčia su tam tikru įtarimu žiūrėti net į kitus didžiuosius Bažnyčios žingsnius.

Žinoma, kapinių atveju pasakytina, kad ir iš mūsų pačių pusės yra parodytas mūsųose įprastinis greitas vienas kito apkaltinimas, o patriotizmo momentas ar nebus kiek pertempas?

Šia proga, kalbant aplamai apie Čikagos lietuvišką dvasiškiją, esu pastebėjęs, kad vienuolių kunigai (marijonai, jėzuitai) naująją Bažnyčią nuolat kelia, aktyviai dalyvauja spaudos, pamokslų ir kituose pokalbiuose, kai tuo tarpu pasauliečiai kunigai šią sritį lyg ir ignoruoja. Sunku spręsti, ar tai vis dar senasis konservatyvizmas, ar laukimas ryškesnio paakstinimo iš viršaus, ar kas kita.

Yra net įtaru, kad mūsų klebonai bijo (nors kitais požiūriais jie atlieka gražų darbą, leisdami lituanistines klases, parapijų durys atviros visokiai mūsų tautinei, kultūrinei veiklai) iškelti Bažnyčios skelbiamą lygybę, socialinį momentą ir t. t. Pasaulis juk yra pakilęs visasritinio pasenusių tradicijų išsivadavimo kovon, kurią ir pati Bažnyčia įvertina ir puoselėja. Aišku, čikagiečių atveju tai sutampa su lokalinio juodosios rasės judėjimu, su įkaitusia baltųjų juodųjų nuotaika, tad parapijos, ar tai pataikaudamos, ar prisibijodamos parapičių sankcijų (aukų sumažėjimo ar pan.), pro šiuos dalykus praeina, lyg jie vyktų mėnulyje, o ne mūsų pašonėje.

O tas žodis turėtų jų (kunigų) būti pasakytas; pasakytas drąsiai ir užsiangažuojančiai. Kiekviena operacija yra skausminga, bet turėjime drąsos pažiūrėti gyvenimui tiesiai į akis.

Ar Liuteris nurašytas istorijon?

Dar norėčiau pasisakyti Vatikano sprendimu arba neišsprendimu Liuterio klausimo.

Pastarasis jau išeina iš lietuviškosios Čikagos ribų, tačiau tam tikras šio neišrišimo virpesys jaučiasi ir lietuviškoje protestantų bendruomenėje.

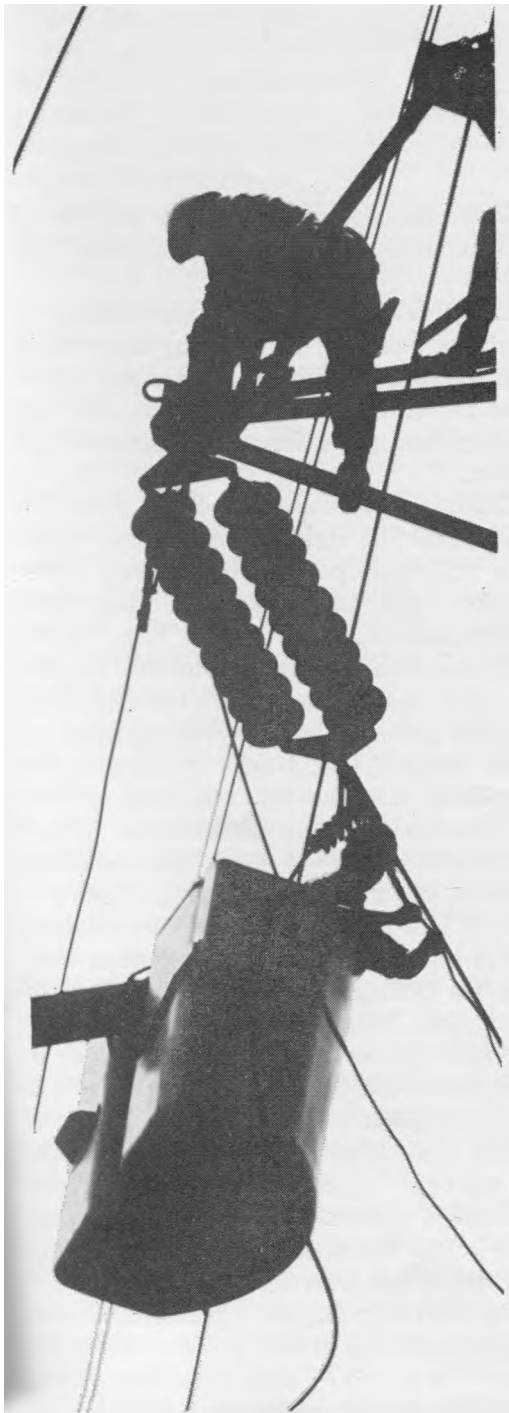
Yra nesuprantama, kad Bažnyčia, pasaulio tikinčiųjų vienybės ir suartėjimo labui atšaukusi Kristaus nukryžiuojimo kaltę žydų tautai, popiežiui važiaavus, pasibučiavus su rytų Bažnyčios galva, nuėmus nuo jų (ryt. ortodoksų) ekskomuniką, nepajudino Liuterio reikalo. Ypač krinta akin tai, jog susitaikyta su tolimu kaimynu — rytais, atleista žydams, kurie tiesiog dingsta katalikų masėje, o neparodyta jokių mostų protestantams, su kuriais mes, katalikai, kartu gyvename, kuriame šeimas, renkame valstybių seimus, žodžiu — žengiame petys petin Europoje, Amerikoje ir visur. Protestantai, atrodo, to (Liuterio ekskomunikos nuėmimo) iš Bažnyčios tikėjosi reformacijos sukaktuviniais metais, bet kol kas jokio gesto neparodyta. Gal todėl ir suprantama, kad ir mūsų tautiečių protestantų tarpe (spaudoje ir visuomenėje) jaučiamas netikėjimas katalikų nuoširdumu.

O juk ir pati ekskomunika šiais laikais yra belikusi tik neskanus, istorijai priklausęs žodis, tad formalus šio prakeikimo nuėmimas ne tik kad nepakenktų, o tik padidintų Bažnyčios prestižą.

* * *

Galutine išvada antrąjį Vatikano Susirinkimą reikėtų vis dėlto vertinti teigiamai ir aukštai. Detalėse yra dalykų, kurie dar vis neprivesti gyvenamo laiko dvasiai, bet yra daug gerų naujovių, anksčiau paminėtų ir tokių, kurių mes, eiliniai, dar tikriausiai ir nepastebime; nemaža dalis gal bus suprasta tik sekančios kartos, — bet, vienu ar kitu atveju, popiežiaus Jono XXIII-jo sušauktasis Vatikano II-sis Susirinkimas laikytinas didžiausiu šio šimtmečio perversmu. Vatikano "revoliucija" atnešė daugelio fizinių ir dvasinių laisvių toleranciją ir viltį šviesesnei atečiai. Jei šios reformos yra tinkamai suprastos, jei jas žadame praktikuoti savo religiniame gyvenime, jomis grįsti socialinį bendravimą, pasaulis tikrai stovi ant prasmingesnio žmonijos kelio slenksčio.

(Žr. jury komisijos pastabas 147 psl.)



Konkurso komisijos narių pastabos

apie Prano Razmino straipsnį (136 psl.)

NUOMONĖ: Įdomiai iškelia, kad lengvatos nėra lengvatos, o tikriausiai — sunkumai. Teigiamai persvarsto keitimosi stadijas, bet stengiasi išlaikyti aukso vidurį, stovėdamas tarp konservatyvios ir progresyvos linijos. Gana pagrįsta nuomonė. Ne visiškai aiški, bandoma per daug aprėpti. Konkrečiai nepasisako.

SVARSTYMAS: Gilesnis, teorinis. Išplėstas per daug plačiai. Paviršutiniškas; per daug praeities istorijos su pigiais pavyzdžiais. Didaktiškas.

APIMTIS. Valdymas, dialogas, apaštalavimas. Pakankamai plati. Per daug išplėsta. Sunkiai prieinamos išvados.

FAKTIŠKUMAS. Planingai faktus pristato. Neiškreipti faktai. Stoka nuoseklumo; maišomi religiniai ir socialiniai faktai.

apie Juozo Toliušio straipsnį (143 p.)

NUOMONĖ: Balansuota, logiškai pagrįsta. Objektivi — išbaigta ir detalai išdėstyta teigiamoj perspektyvoj. Pagal rašytojo pasaulį — balansuota. Pastanga balansuotos nuomonės.

SVARSTYMAS: Ne per giliai, tačiau aktualiai džiaugiasi reforma. Gilus — preciziškas, remiasi įvykiais ir pavyzdžiais. Labai nuoseklus. Tik klek per siaurai. Savo temą gvildena drąsiau, vaizduodamas prie modernių laikų bepriderinančią Bažnyčią. Tema originali, kuri gali būti pritaikoma ne vien tik jo ribojamai aplinkai.

APIMTIS: Plati, tema išsemta. Sąžiningai išanalizuota, siekia plačiau negu pamaldos.

FAKTIŠKUMAS: Svarstymai remiasi įvykių faktais. Faktai dar ne visai pilni. Remtasi faktais, pvz. tradicijomis, normomis, socialiniais įvykiais ir žmonių nuotakomis.

PUIKYBĖ TIKĖJIMĄ ŽLUGDO

Tikėjimą apsprendžiantys veiksniai - II

ALFONSAS GRAUSLYS

Daug yra veiksnių ar įtakų, kliudančių įtikėti; antra vertus, tie patys ar jiems giminingi veiksniai jau turima tikėjimą žlugdo. Tai reiškia, kad ne tik įsigyta pasaulėžiūra lenkia mus jai atitinkantį gyvenimą gyventi, bet ir patsai gyvenimo būdas ilgainiui gali mums vienokią ar kitokią pasaulėžiūrą įteigti. Tad žmogus, kuris krikščionišką pasaulėžiūrą ir josios sielą — tikėjimą brangina ir ją išlaikyti nori, privalo dėl savo gyvenimo budėti. Jis turi žinoti, kurioje gyvenimo dirvoje tikėjimo augalas geriausiai auga ir tarpsta, o kurioje — skursta ir nyksta. Gyvenimiškiau kalbant, jis pirm visko turi įsidėmėti, kad yra tokių ydų ar nedorbių, kurios, įsiveržusios ir įsigyvenusios jo sieloje, gali jo dvasinį pasaulį sudrumsti ir iki šiol jo nebrangintą naują pasaulėžiūrą jam įteigti. Vienas tokių, labai dažnų, nedorų veiksnių, neigiamai veikiančių krikščionišką žmogaus tikėjimą, yra puikybė.

KAS YRA PUIKYBĖ?

Šv. Tomas Akvinietis sako, kad puikybė — tai netvarkinga savos garbės meilė. Taisai netvarkingumas, anot jo, pasireiškia tuo, kad išdidus nori pasirodyti aukštesnis, garbingesnis negu tikrumoje yra. Todėl kitu atveju šis teologas, puikybę gyvenimiškiau nusakydamas, sako, kad tai yra noras būti didesniu negu esi. Išdidus save per daug vertina tam, kad galėtų iškelti save aukščiau kitų. Šitoksai savęs garbinimas — tai labiausiai paplitusi stabmeldybė.

Kadangi pagal šv. Raštą "puikybė — kiekvienos nuodėmės pradžia" (Eccl. 10, 15), tai, anot šv. Tomo, puikybė yra ne tik didelė nuodėmė, bet ir didžiųjų nuodėmių šaltinis. Net ir pirmieji žmonės nusidėjo puikybe: jie norėjo pažinti gerį ir blogį, kad galėtų patys sau vadovaudami, būti nepriklausomi ir nieko neklausyti. Todėl puiky-

bė, kaip dvasios nuodėmė, yra didesnė už kūno nuodėmes, nes ji labiau nutolina nuo Dievo.

Anot II Vatikano Suvažiavimo teologo B. Haeringo, puikybė — tai ieškojimas vertinimo ne Dievo akyse, ne išvidinio vertinimo dauginimas Jo akivaizdoje, bet visa to ieškojimas prieš žmones, neatsižvelgiant į Dievą.

Kadangi yra beveik begalybė pavidalų, kuriais puikybė gali gyvenime pasireikšti, tad ir puikybei aptarimų labai daug. H. Lacordaire, žymiausias XIX šimtmečio Prancūzijos pamokslininkas, sako: "Kas yra puikybė? Aš, visada Aš, Aš pirm visa kita. Aš kaip pirmasis visatoje. Aš pirm visos žmonijos, Aš pirm Dievo! Kas yra puikybė, jei ne savimeilė?!" Tad išdidus žmogus yra toks, kuris, dvasine prasme, visada stengiasi stovėti aukščiau už kitus ant piedestalo, gyventi scenoje, kad būtų matomas, girdimas, giriamas ir nustebimų lydimas.

Puikybės turinys ir sąvoka dar labiau aiškėja, kai žvelgiama į visokeriopą daugybę jos pasireiškimų gyvenime. Žinomas Prancūzijos Arso klebonas šv. Jonas Vianney, savo gyvenimiškuose bei vaizdinguose pamoksluose apie puikybės vaidmenį ir jos pasireiškimų dažnumą kalbėdamas, tvirtino, kad "puikybė — tai reteželis visų ydų rožinyje". Anot šventojo, mes puikybę įmaišome į viską, tartum druską į valgį, nes... kasdien nusikalstame daugiau kaip šimtu puikybės pasireiškimų.

Tie įvairūs puikybės pasireiškimai eina dviem kryptim: iš vienos pusės — savęs kėlimas, o iš antros — kitų žeminimas. Ir vienu ir kitu atveju nesiskaitoma su bešališka tiesa, o visame viešpatauja asmeninis išdidus šališkumas. Pažvelkime tad į visą eilę puikybės pasireiškimų bei jos nuotaikas.

Išdidus žmogus priskiria sau neklaidingumą; jam atrodo, kad jo pažiūros yra pil-

nai pagrįstos ir nesukritikuojamos. Jis nustemba ir piktinasi, jei kas drįsta turėti skirtingas nuo jo pažvalgas. Jam atrodo, kad toksai "nieko neišmano". Puikybės pilnas jis stengiasi visiems aplinkiniams savo nuomones ir pažvalgas diktatoriškai priimti, nes aukštesnės išminties žmonės turi valdyti žemesnius.

Išdidus, nežinodamas ar nenorėdamas žinoti, kad didžiausia blogybė nuodėmėje, didesnė už pačią nuodėmę, yra laikyti save nenuodėmingu bei teisiu, kaip tik save tokiu teisiuoju laiko. Jei ne lūpomis, tai visa savo nuotaika jisai, kaip tasai "besimeldžiantis" fariziejus, sako: "Dėkoju tau, Dieve, kad aš ne toks, kaip kiti žmonės: plėšikai, neteisūs" (Luk. 18, 11). Jei jam pačiam pasitaiko tikrai didelė nuodėmė, kurią jis pas kitus matydamas piktinasi ir smerkia, tai savo nusikaltimą jis vertina visai kitu mastu. Mat, anot jo, "kas leidžiama Jupiteriui, tas neleidžiama jaučiui", t. y. paprastam mirtingajam, o tasai Jupiteris, suprantama, yra jis pats.

Tad nenuostabu, kad toksai "neklaidingas ir nenuodėmingas" negali jaustis nieku kitu, kaip tik centru, apie kurį turi visi šokinėti ir jį garbinti. Kadangi ne visi tai supranta ir taip jaučia, nenuostabu, kad išdidus beveik kiekviename susitikime su žmonėmis jaučiasi neįvertintas, užgautas... Išdidaus siela apkartinta nuolatinių užsigavimų. Vietoje užsigauti, jam turėtų kilti mintis: jei kadaise žemė buvo laikoma visatos centru, o vėliau tos klaidos atsisakyta, tai kodėl žmogus neturėtų atsisakyti tos daug pragaištingesnės asmeninės žmogaus gyvenimui puikybės klaidos, kad jis yra visa ko centras?!

Dėdamasis neklaidingu autoritetu, savų tiesų, kad ir visų įsitikinimu silpnai pagrįstų, atkakliai laikydamasis, jokio pamokymo, kad ir išmintingiausio, nepriimdamas (pamokymo nepriėmimas — tai ypač būdingas puikuolio pažymys!), anot B. Haeringo, "išdidus žmogus yra vertybių priešas". Juk pripažinti vertybes, tai tuo pačiu reiškia nusilenkti joms, o išdidus nusilenkti negali. Jis net vertybių buvimu jaučiasi užgautas, nes jos jį bando varžyti bei reikalavimus statyti. Aukštesnio gi laipsnio pui-

kybė — tai kraštutinis, net kartais liguistas, savarankiškumo bei nepriklausomumo teigimas.

Čia suminėti puikybės pasireiškimai ne taip lengvai visų pastebimi. Jie labiau išryškėja, kai išdidus atsiranda kitų žmonių tarpe ir kai tie jo pasireiškimai, užgaudami artimo meilę, skaudžiai paliečia juos. Atsiradęs kitų tarpe, išdidus nesiskaito su jais, laiko juos tartum nesančiais ar tik tokiais, kurie tėra vien fonas ar aplinka, kurioje jis tuo labiau gali pasireikšti ir suspindėti. Puikuolį lengviausiai gali tada pažinti iš to, kad jis vien kalba apie save, savo darbus bei sumanymus. Jis ne tik kalba, bet giriasi. Kalbėdamas ir girdamasis, jis svaigsta savo didybe. Kitiems jis beveik neleidžia prasižioti, juos kalbančius nutraukia, tartum be žodžių sakydamas: nutilk, nes vis tiek nieko gero nepasakysi. Patsai girdamasis, jis niekada kad ir aiškiai kitame matomų teigiamybių nepagiria, nes bet kuriam artimo vertingume, jis įmato savo blizgėjimo aptemdymą. Jis yra logiškas: jei jis yra auksas, tai kiti turi būti purvas, kad jis vienas galėtų blizgėti. Čia įsidėmėtini žodžiai, kad "kiekvienas mūsų stato savo buvimą ant kitų nebuvimo" (P. Valery). Tą mintį papildydami, galėtume pasakyti, kad ne vienam artimas tėra tie laiptai, kuriais naudodamasis jis stengiasi aukščiau palipti. Tai vis didybės liga, kuri visame ir visuose aplinkui įtaria ar mato kliūtį tai didybei pasireikšti. Tai kliūčiai iš kelio pašalinti išdidus net gali pavartoti apkalbą, šmeižtą ir visokį artimo apjuokimą ir vis tam, kad šitaip aptamsintoje aplinkoje labiau būtų pastebimas jo tariamo vertingumo pranašumas.

Susidurdamas su tokiais, kurie jo tikrą veidą moka išskaityti, jo dvasios stovį atskleisti ir jo kaukę nuimti, pajutęs sau pavojų bei gindamas savo didybę, išdidus žmogus greitai susiginčija, susibara ir kitus užgauna. Gyventi su kitais taikoje puikuolis neįstengia, ir todėl jis pasidaro visų nemylimas bei vengiamas.

Neįmanoma išskaičiuoti visų puikybės pasireiškimų, nes nėra kitos tokios nedorybės, kuri tiek skirtingų kaukių turėtų, po kuriomis slėpdamasis, įvairiais pavidalais

galėtų rodytis žmonėms. Puikybė net gali slėptis po nudoato nuolankumo kauke.

PUIKYBĖS NIEKYBĖ IR ŽALA

Vokiečių patarlė sako, kad "Dummheit und Stolz wachsen auf einem Holz — kvailumas ir puikybė auga ant to paties medžio". Reiškia, kur yra puikybė, ten nėra išminties. Puikybė yra neišmintinga ir niekinga, nes jos pagrinde glūdi melas. Išdidus arba perdėtai išvaizduoja savo pranašumą, arba, kad ir savo turimais gabumais remdamasis, tikrai yra pranašesnis, tačiau, kaip pirmuoju taip ir antruoju atveju, jis savo pranašumą grindžia melu, jei mano, kad tasai pranašumas yra vien jo asmeninių pastangų vaisius. Jei prisiminsime tuos gerus polinkius ir gabumus, kuriuos gimdami esame paveldėję ir tuos visus dvasios turtus, kuriuos auklėjimo keliu esame gavę bei tas visas daugelio aukų kaina mums tėvų ar globėjų sudarytas palankias auklėjimosi bei mokslinimosi aplinkybes, tada suprasime, kiek nedaug pagrindų yra vien savim didžiutis. Štai kodėl išdidųjų apataltas pagrįstai įspėja: "Ką turi, ko nesi gavęs? o jei gavai, ko giries, lyg kad nebūtu-mei gavęs!" (1 Kor. 4, 7). Kitu atveju dar stipriau puikybės melą pabrėžia: "Jei kas tariasi esąs šis tas, nors jis yra niekas, tas pats save apgaudinėja" (Gal. 6, 3).

Labai dažnai išdidus, tartum nepasitikėdamas savo vertingumu, bando jį remti visokiais menknikiais, žibučiais, dirbtinai pūsdamasis. Tai įvairios tuštybės, to juokingiausio falsifikato manevras, kuriais stengiamasi kitų dėmesį atkreipti į save ir padaryti jiems išpūdžio. Tom visom smulkmenom žemindama save, puikybė tuštybės pagalba nori sulaukti, kad ir nenuoširdžių pagyrimų bei pasigėrėjimų, kuriais jos dvasia minta. Savo "Vargdieniuose" pajuokdamas tuštybės niekybę, V. Hugo yra rašęs: "Nulis, nenorėdamas vaikščioti nuogas, apsisivelka tuštybe. O tuštybė! Palinkimas viską papuošti garsiais žodžiais... Tai, kas vadinama garbe ir aukšta padėtim, ir net tikra garbė bei garsas — tai aukso falsifikatas..."

Kaip niekinga, nes neišmintinga, kuo tik ne pamišimu dvelkianti puikybė gali reikš-

tis gyvenime, tai pavaizduoja F. Werfel savo "Bernadetos giesmėje..." Toje knygoje vienas netikintis skaitytojas Liurdo uolos akivaizdoje pasisako knygos autoriui tikrai beprotiškos, nieku nepagrįstos puikybės jausmus. Tenai tasai rašytojas, protu suvokdamas savo puikybės niekybę, vadina ją idiotiškiausia, juokingiausia, beprasmiškiausia puikybe. Ir tikrai, jo puikybė buvo tokia, kad jis nenorėjo niekam, net savo motinai, už nieką būti dėkingas. Jis laikė save iki pamišimo nepriklausomu, ir todėl vienintele būtybe, kuri jokiai bendruomenei nepriklauso. Jis buvo įsitikinęs, kad niekas jo neauklėjo, niekas nedarė jam įtakos... Jis buvo pats savęs vaisius... Jei jis Dievo nepripažino, tai, anot jo, tai įvyko dėl to, kad jis nebūtų galėjęs pakelti to, kad jis pats nėra Dievas...

Tokių juokingų, prieštaraujančių sveikam protui puikybės nuotaikų yra nemaža pasaulyje. Susidūrus su jais, prisimena šv. Jono Apreiškime aprašytas pasikalbėjimas: "Tu sakai: "Aš esu turtingas ir pralobęs ir nieko man netrūksta (Jeruzalės Biblijos vertimas — A. G.); o nežinai, kad tu esi nelaimingas ir apgailėtinas, beturtis, aklas ir plikas" (Apr. 3, 17).

Didžiausia pilnutiniai besireiškiančios puikybės žala tai yra tiesai apakimas ir viso asmeninio dorovinio gyvenimo antgamtinio atžvilgiu nuvertinimas. Išdidus žmogus jaučiasi stovįs aukščiau tiesos, ir todėl objektyvios, bešališkos tiesos jis negali matyti. Per savo puikybės akinius žvelgdamas į tiesą, jis ją suasmenina ir savo nuotaika nudažo. "Aš" ir to "Aš" sprendimas jam vertingesnis už tiesą. Jis savim tiesą aptemdo. Kas to nemato, kad tai didžiausia žala, kuri tai prigimčiai, tiesos besiilginčiai, padaroma! To dar negana. Puikybė nuvertina ir visą asmeninį dorovinį gyvenimą, nes "ji užgesina kiekvieną dorybę" (šv. Tomas Akv.). Jei kiekviena dorybė geru tikslu, pvz. Dievo pagarbinimu, įprasminama ir suantgamtinama, tai puikuolio dorybės aktai, padaryti tam, kad žmonėms patiktų ir sulauktų iš jų pagyrimo, aukojami ne Dievui, bet pačiam sau. Antgamtinio atžvilgiu vertinant, tokie dorybės pasireiškimai yra beverčiai. Todėl ir Kristus įspėja: "Žiūrėki-

te, kad savo teisybės nedarytumėte žmonių akivaizdoje, idant jų būtumėte matomi", nes taip elgdami "jūs neturėsite užmokesčio pas savo Tėvą, kuris yra danguje" (Mat. 6, 1).

PUIKYBĖ ŽLUGDO TIKĖJIMĄ

Jau visa, kas iki šiol čia pasakyta, atrodė, pakankamai mus paruošė šiai išvadai, kad pilnai išsiskleidusi kurio nors žmogaus gyvenime puikybė jam neleidžia tikėti. Tačiau, žvelgdami į tuos pradus, kurie krikščionišką tikėjimą įkvepia bei pagrindžia, o taip pat ir į tuos įpareigojimus bei praktiką, kurių jis reikalauja laikytis, dar labiau įsitinkime, kad puikybė ir krikščionybė yra nesutaikomi.

Krikščioniškas tikėjimas remiasi Dievo, Kristaus autoritetu, o kas yra maištingesnis, neklusnesnis, kas labiau kritikuoja kiekvieną autoritetą bei vertybę, jei ne išdidžios dvasios žmogus? Jis nepripažįsta jokio kito autoriteto, kaip vien save patį.

Tikėjimas — tai Dievo garbinimas, išdidus save garbina ir daro viską, kad ir visi kiti jį garbintų.

Nepripažindamas jokios priklausomybės nuo nieko, jis nepripažįsta priklausomybės ir nuo Dievo. Gyvenimiškai kalbant, jam Dievas neegzistuoja. Juk kas savęs yra pilnas, tame Dievui ir jo tiesai vietos nėra. Puikybė — tai užsidarymo, užsisklendimo nuo visų pašalinių įtakų stovis, taigi, ir nuo Dievo. Kur tik save tematoma, apie save vien kalbama, ten kito, taigi ir Dievo, nematoma, "kur save per daug apšviečiama, ten tiesa aptemdoma".

Išdidus Dievą bei religiją visai suniekina ir tai ta prasme, kad jis sukuria savąją religiją, kurios turinys yra jis pats. Vyskupas F. Sheen šitą puikybės požiūrį ypatinai pabrėžia. Anot jo, puikybė neleidžia tikėti religiniu tikėjimu, nes per ją sieloje Dievo vietoje pastatomas savojo "aš" statusas ir, paneigus priklausomybę nuo Dievo, savi norai paverčiami įstatymu. Tokiam žmogui tiesa pasidaro tai, ką jis tiesa laiko. Aukščiausias puikybės laipsnis, anot jo, kaip tik ir pasiekiamas tada, kai pasiskelbiama savu įstatymu, savu teisėju, kai paskelbiama sava dorovė bei savasis Dievas. Bet tokių puikuolių galima būtų paklausti:

jei jie susidaro laisvos kūrybos religiją, kodėl jie nesusidaro savos matematikos? Ar jiems neateina į galvą, kad panašiai kaip matematika svarstoma yra savų dėsnių, taip ir religija saistoma tiesos?!

Puikybė nesutaikoma su krikščionyste ir tuo atžvilgiu, kad ji yra melas, pagrįstas melu. Tikrai ar nėra melas, jei žmogus, tikrumoje priklausomas daugeliu atžvilgių nuo kitų, skelbiasi nepriklausomas nuo visų? Ar jo didžiavimasis savim nėra melas, kai atsimenama, kad žmogaus protas taip dažnai klysta ir į svarbiausius buvimo bei gyvenimo klausimus neranda atsakymo: kai jo valia taip palinkusi į pikta ir taip nepastovi gerame?! Kai puikybė persunkia žmogų melu, ten jau tiesai vietos nėra, nes apaštalo žodžiais tariant, "koks yra bendravimas tarp teisybės ir neteisybės? arba kokia gali būti vienybė tarp šviesos ir tamsos?" (2 Kor. 6, 14).

Krikščioniškame tikėjime yra paslaptis: visa krikščionybė — tai viena didelė paslaptis, kaip tad išdidusis gali tikėti, vadinasi, protu nusilenkti? To negana, nes tikėjimo paslaptys yra atžymėtos nuolankumo antspaudu, nes jos yra ne kas kita, "kaip į mus ateinančio Dievo meilės įkvėptas nuolankumas". Jei žvelgsime kad ir į tas didžiasias krikščionybės tiesas: Dievas tapo žmogumi. Dievo Sūnus tartum piktadaris mirė ant kryžiaus, Švč. Sakramente duonos ir vyno pavidalais pasiliko mūsų tarpe — juk tai vis dieviško nuolankumo stebuklai. Tik Dievui giminingos nuotaikos žmogus tegali šias paslaptis priimti. O iš kur savim remdamasis puikuolis suras to nuolankumo vandens, kuris jam padėtų puikybės ugnį užgesinti?

Krikščionybė reikalauja savo gyvenimą su jos skelbiama tiesa derinti: ji reikalauja savo sąžinės bei krikščionybės skelbiamų įstatymų, įsakymų bei nurodymų laikytis. Kaip gali visa tai išdidusis pakelti, kad jo visa nuotaika, anot šv. Rašto, dvelkia tuo pirmojo maištininko prieš Dievą Liuciferiaus šūkiu: "Netarnausiu?!"

Krikščioniškoji religinė praktika reikalauja savo neužtenkamumą bei silpnumą pripažinti ir todėl melstis; ji reikalauja savo

(Nukelta į 168 puslapį.)

MIGUEL ANGEL ASTURIAS

MIGUEL ANGEL ASTURIAS, gvatemaliečių poetas, rašytojas ir diplomatas, praeitais metais laimėjęs Nobelio literatūros premiją, yra vienas žymiausių šių dienų Lotynų Amerikos grožinės prozos meistrų. Savo literatūrinę karjerą pradėjo 1930 m., kai Madride išėjo jo "Gvatemalos legendos", kuriose iškėlė savo krašto mitologinę praeitį ir atkūrė kai kurias labiausiai žinomas majų tautosakos legendas.

Po 15 metų pasirodė romanas "Ponas Prezidentas", laimėjęs Prancūzų Knygos Klubo tarptautinę premiją ir išverstas į daugelį kalbų, kurį suglaustai reikėtų apibūdinti kaip baimės ir bejėgiškumo epą, aprašantį vieno Lotynų Amerikos krašto doroviniai liguistą gyvenimą, konkrečiai neminint, kad tai Gvatemala, nes visa Lotynų Amerika kenčia tas pačias negeroves. Tas nuostabus romanas yra pasakojimas, pilnas brutalaus poezijos, įsisunkusios į egzotišką paveikslų ir įvaizdžių gyvūniją, kas jam teikia ypatingą vertę modernioje literatūroje.

Kitam savo romane, "Kukurūzų žmonės", kurį labiau reikėtų laikyti simfonine poema prozoje, Asturias vaizduoja žavų prieškolumbinį indėnų pasaulį, atskleidamas Gvatemalos kaimiečių pasąmonę su jų magija. Asturio aprašomi personažai realizuojasi mitologiniam persikeitimo: mirtyse įvykdo savo galutinę paskirtį.

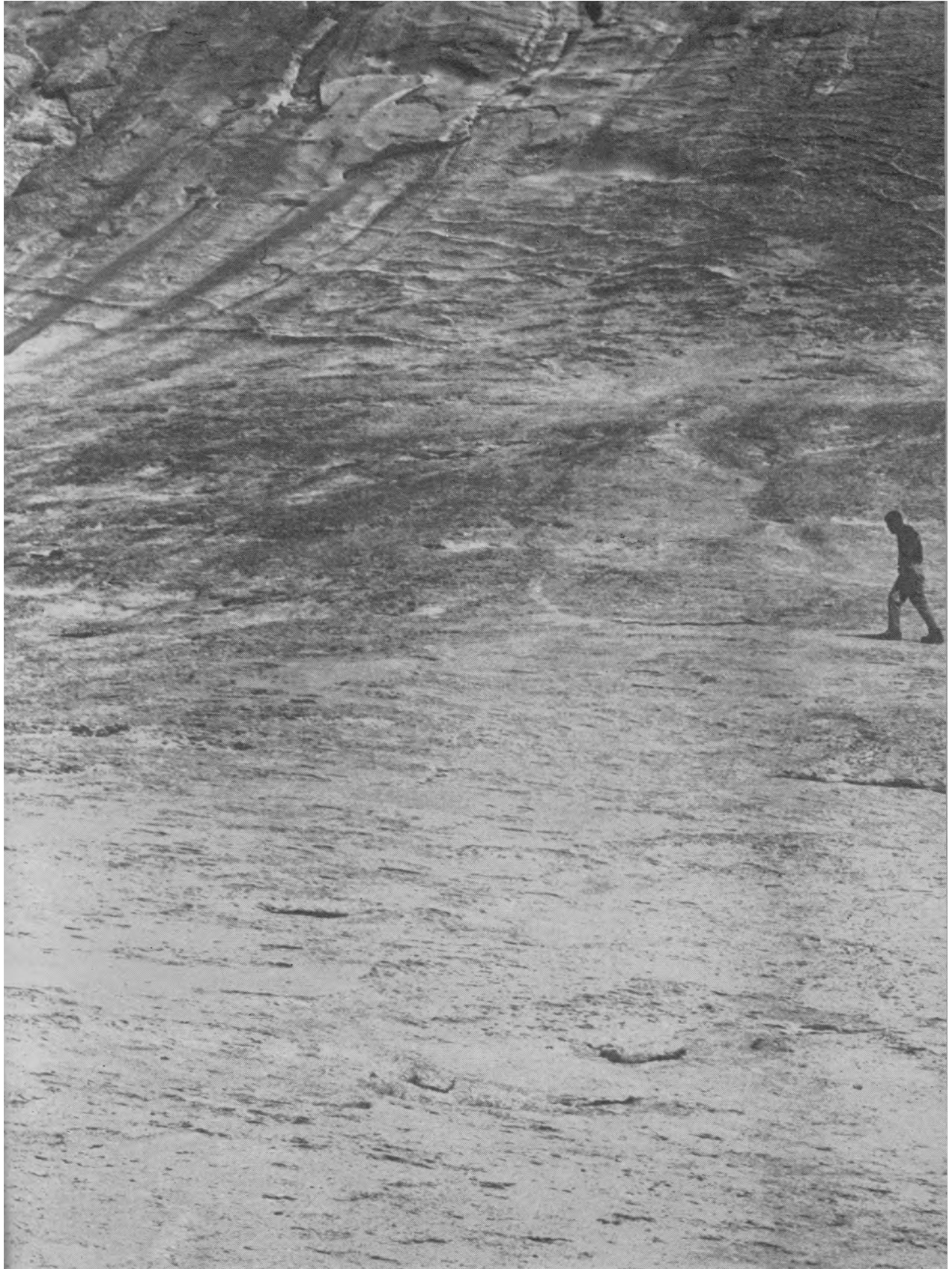
Dėl vietos stokos tepaminėsime paskutinį jo romaną "Tokia mulatė", kuris irgi yra lyg ir epas, nes jame persipina kosmogoniški pasakojimai su istoriniais ir kariniais įvykiais. Čia velniai, burtininkai, nykštukai ir milžinai persikeičia. Vaizduotė piešia nuostabų magišką pasaulį, atpasakojamą turtingu ir spalvingu stilium ir žodynu.

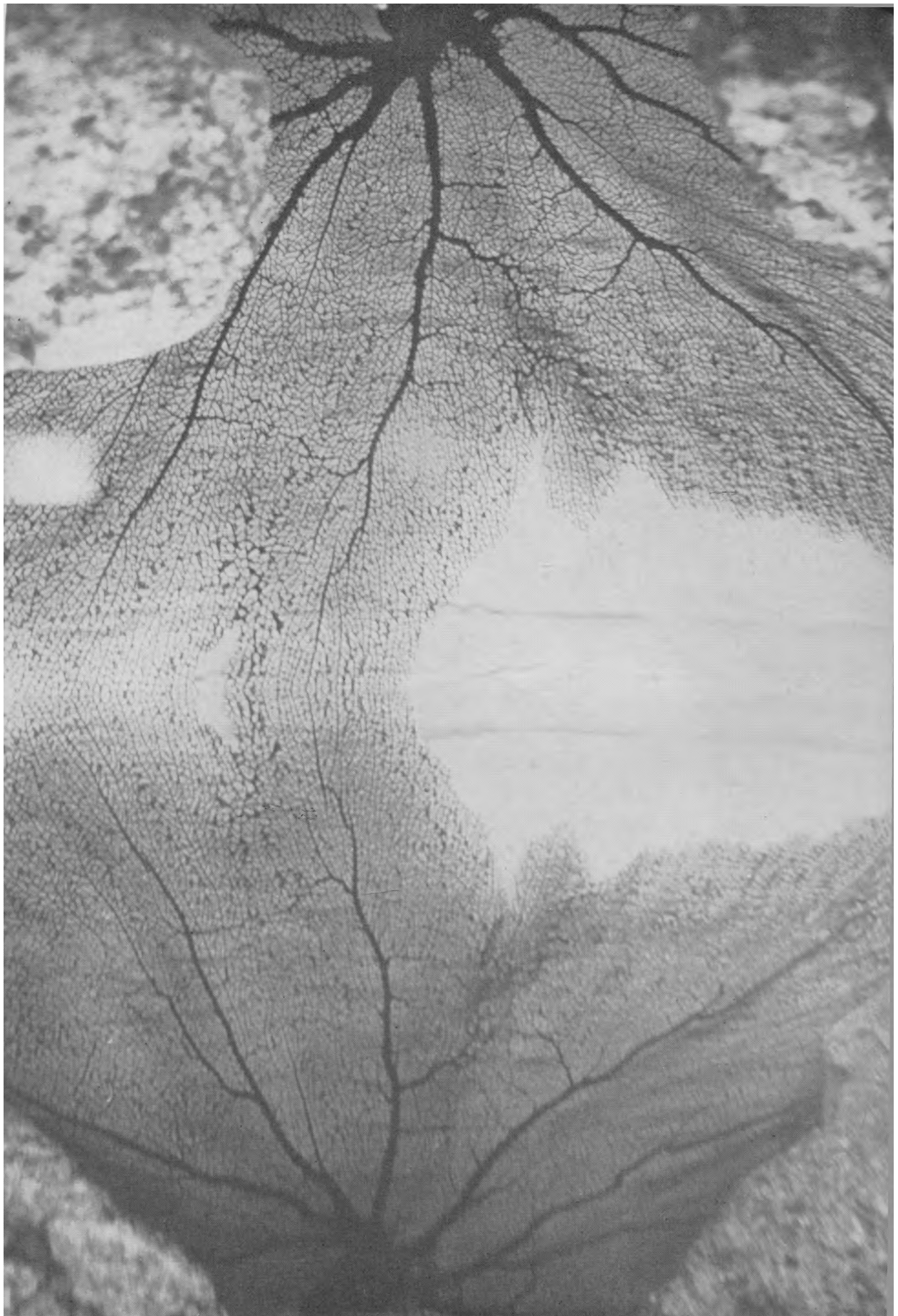
Baigiant reikia pasakyti, kad Asturio įnašą į L. Amerikos literatūrą sudaro karštligiškas realizmas, kuriuo dramatizavo socialinio nuosmūgio laikotarpį, ir nepaprastai vešlus jo majų mitų stilius, įkūnytas Gvatemalos indėnuose ir kaimiečiuose.

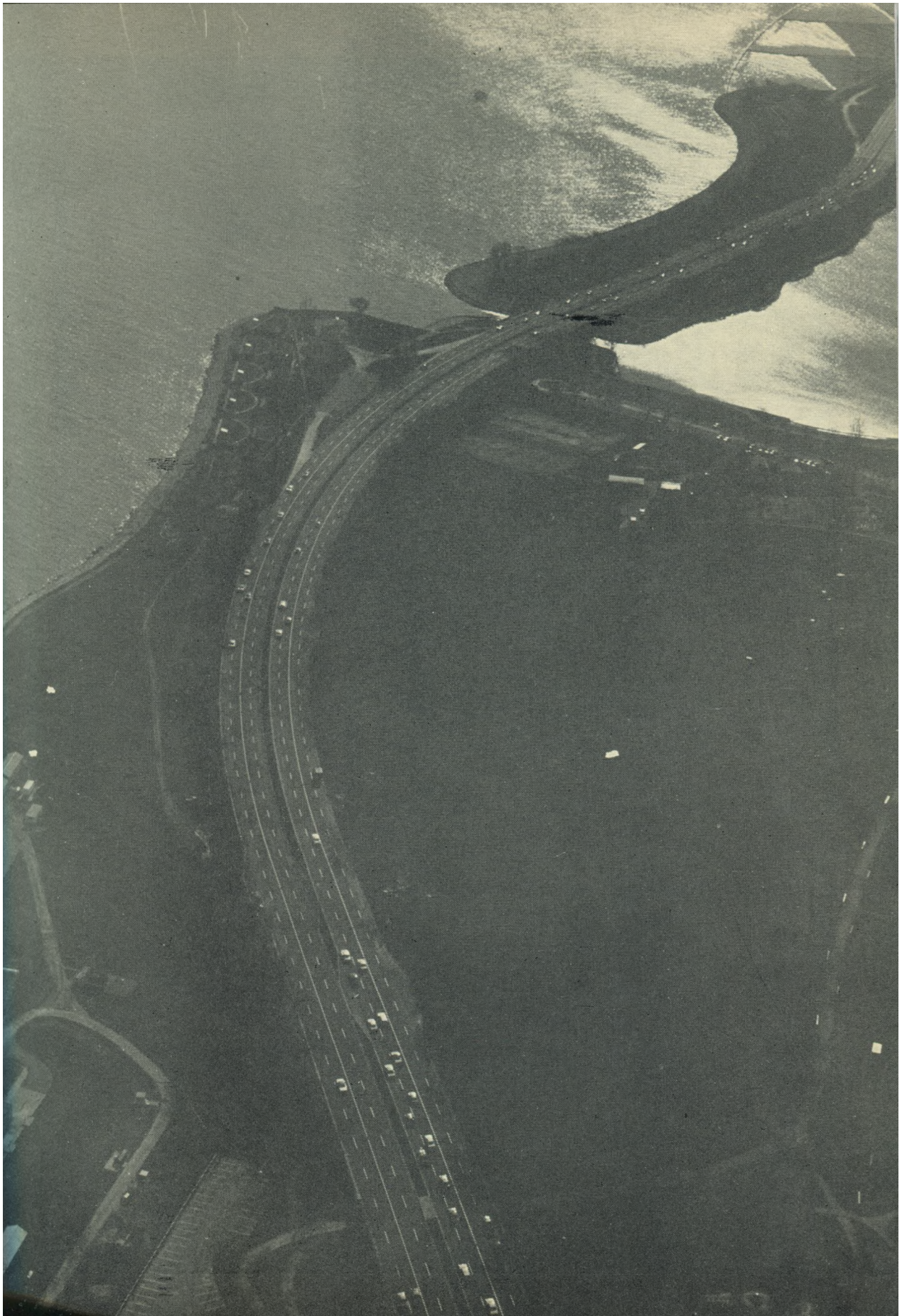
Asturio lyrinėje poezijoje atspindi estetiniai ieškojimai ir pakitimai: kelionių įspūdžiai, tėvynės meilė, sugrįžimas iš tremties į tėviškę, su vyraujančia bukoline nuotaika.

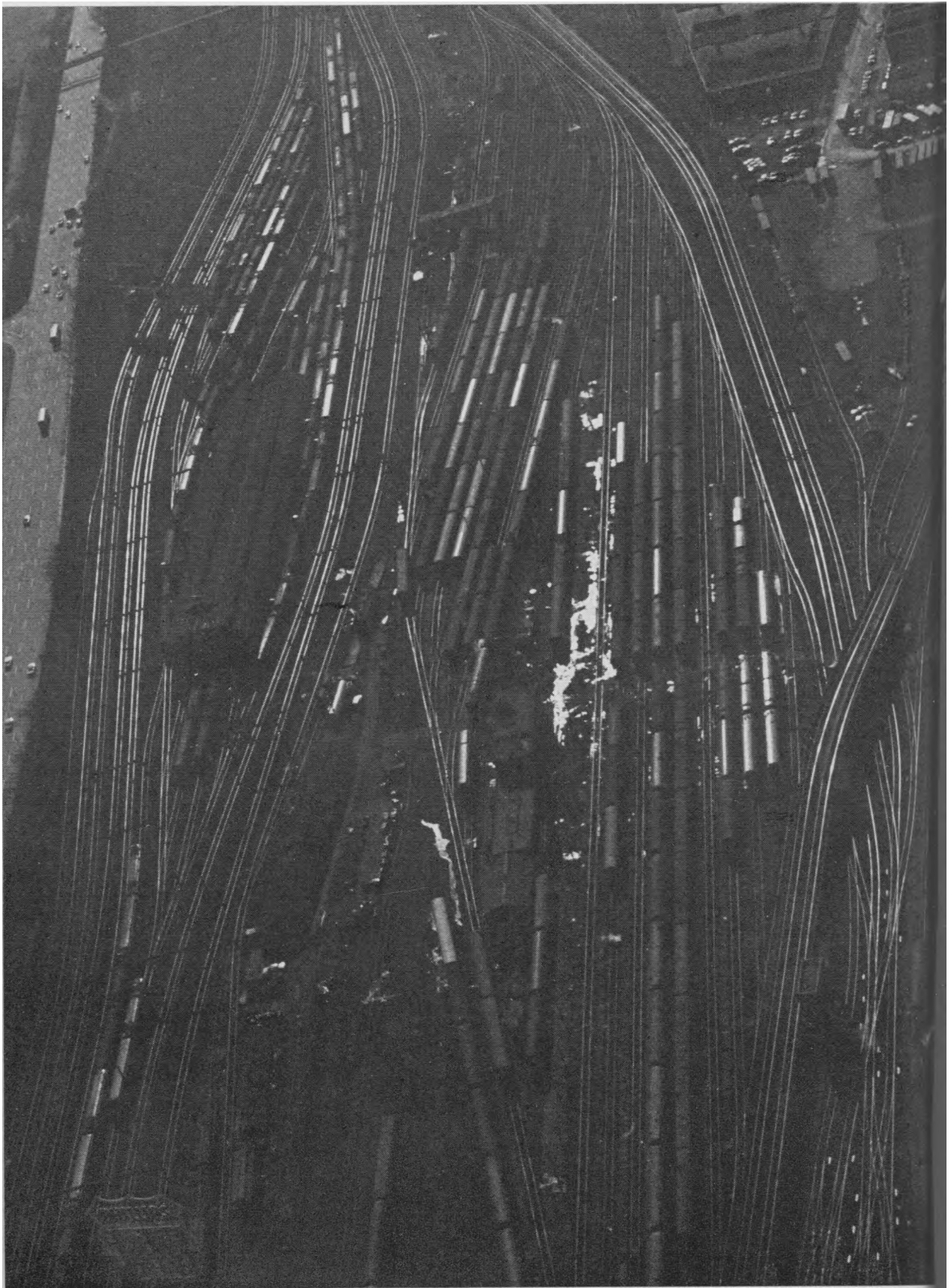
P. G.

Gamta nemėgsta tuštumos... "Žmogus dykumoj" (153), "Gyvybės gijos — I" (154), "Gyvybės gijos — II" (155), "Pavargus ant bėgių" (156). Nuotraukos Algimanto Kezio, S.J.









MIGUEL ANGEL ASTURIAS

PABĖGIMAS

Ištrauka iš romano

“Ponas Prezidentas”

Peizažas buvo išbarstytas, oras šaltokas, kartais ledinis, tartum stiklas. Upės užimas lankstė nendres. Kalnų tarpekliu bėgdami,

nusileido žemyn. Kontrabandininkas pririšo arklius jam žinomoje vietoje, kad sugrįžęs galėtų rasti. Tarp šešėlių, žvaigždėto dangaus šviesa atšvietė upės dėmes. Plūduriavo keista augmenija, augmenija medžių su žaliais raupais, talko akimis ir baltais dantimis. Jos pakrantėse kunkuliavo vanduo, apsnūdęs, riebaluotas, atsiduodęs varlēm.

Nuo salelės ant salelės šokinėjo kontrabandininkas ir generolas su revolveriais rankose, neištardami nė žodžio. Jų šešėliai, kaip driežai, juos persekiojo. Driežai, kaip jų šešėliai. Debesys vabzdžių juos kandžiojo. Sparnuoti nuodai vėjuje. Kvepėjo jūra, jūra, sužvejota girios tinkluose, su visomis jos žuvimis, jos žvaigždėmis, jos koralais, jos vandenine gyvūnija, jos bedugnėm, jos srovėm... Didelės aštunkojo gleivės lingavo samanas virš jų galvų, kaip paskutinį gyvybės ženklą. Netgi žvėrys neišdrįso sprautis pro kur jie brovėsi. Kontrabandininkas sukliojo galvą į visas puses, pasimetęs toje grėsmingoje, nepereinamoje ir naikinančioje gamtoje, kaip jo rasės siela. Vienas driežas, kuris neabejotinai buvo ragavęs žmogienos, puolė kontrabandininką, tačiau šis turėjo laiko pasprukti į šalį; blogiau buvo generolui, kuris, norėdamas apsiginti, mėgino pasukti atgal ir sustojo, tartum žaibo blykstelėjimo pakraštyje, susidūręs su kitu driežu, jo belaukiančiu su atvertais nasrais. Lemianti akimirka. Visą jo kūną nukratė pagaugais. Veidas pajuto plaukuotos odos prisilietimą. Neteko žado. Sugniaužė rankas. Vienas po kito pokštelėjo trys šūviai, ir aidas juos kartojo, kai jis, pasinaudodamas pabėgimu sužeisto gyvulio, kuris jam buvo pastojęs kelią, šokinėjo gyvas ir sveikas. Kontrabandininkas dar keletą kartų šovė. Generolas, atsigavęs nuo išgąščio, pribėgo paspausti jam ranką ir nusidegino pirštus, prisilietęs vamzdžio ginklo, kuriuo anas šaudė.

Aušrai pradėjus rausti, atsisveikino parubežyje. Virš laukų smaragdo, virš tankaus kalnų miško, kurį paukščiai pavertė orkestru, ir virš girių plaukė driežų išvaizdos debesys, ant savo šonų nešdami šviesos lobius.

Išvertė Povilas Gaučys

*Sugrįžo gera namų draugė;
jos akivaizdoje, nežinau, kaip jai pasakyti, kad esi mana:
šlapioji saule, pastebėję pirmuosius kukurūzų
daigus, mūsų pavasarių saule, tau pranešame
vienintelę šių metų žinią: esame sužadėtiniai!*

*Kvapioje žemėje glūdi gyvas noras
subrandinti grūdą. Yra grynas troškimas
gamtos amžinam sąskambyje;
žiedas ruošia medų;
koriuose šviesios bitės audžia
skambų žvaigždžių audinį
su vaško krešuliais;
ir ryžių laukai gundančiai pasigenda
kvapčių, kurias skleidžia medžiai,
derlingi kanalai ir ganiavos.*

*Maniau, kad skęsti: rytas buvo Šaltas,
labai lijo, kaip per visas dienas;
vagose grėsė pavojus grūdams. Dabar,
šiuo rankšluosčiu apdžiovink plaukus,
juo mano sužadėtinė džiovino savuosius,
ir nusišluostyk rankas.*

*Medžiai, kaip jūros šunes, nusipurto
vandenį. Dirvoje žaižaruoja rasos
kristalai. Kalnuose nusitrina gipsas
debesų,
ir padangė palieka tyra kaip lenta...
Upė šventiškai puošni.
Dėkingam sode, vaisiai laukė
tavo meilingo, vienuoliško atodūsio. Ir mažose
vaisių rankelėse, ir lapų mažose rankelėse
virpa tavo daina. Pavasario saule!*

PAVASARIO

SAULĖ

*Pavasario saulė!
ji savo gležnumu, savo lengvu švelnumu,
panaši į tave, kuri ateini pažadinti troškimų,
apibrėžti tikslų, ir, kaip kad tu, nors ir kaip silpna,
būsi mano gyvenime kaip šiltos dienos,
kai namuose daugiau džiaugsmo ir muzikos,
daugiau linksmybės languose, šlapiuose nuo lietaus,
ir srovės būgneliai dreba kūdrose
švelniai, su ryškiu, įprastu tintilenimu.*

**PRIE
TITIKAKOS
EŽERO**

*Nežinau, kodėl atėjau tyrinėti trelių,
nors čia tyrinėjamas medus, dangaus medus.
Čia nusileidžia atspindžiai kvapių,
kalnų ir veteranių žolių...
(Ak, laisva šaknis gėlės minties
ant kvapties šakų!)
Nemoku suprasti dvikovos, kurioje gyvena tai,
kuo buvo džiaugtasi; pasitenkinimas palieka už tavęs
ir skonis nagų, kurie karpomi ir karpomi,
panašiai kaip ir plaukai, žirkklėmis.*

*Plokštakalnių gyvenimas peisaže
keliauja kartu su manim, šiandien pat, šiandien pat;
tai praneškite mano draugams,
mano studentų ir mokinių vaiduokliams,
mano kūno moterims
ir drėgmei žemės, kurią nešioju
ant savo kojų randuotų padų,
po to, kai atsiplėšiau nuo savo žemės,
ketinu niekad nebūti savo vietoje,
vengdamas pavojaus pavirsti medžiu.
Man gresia pavojus pavirsti medžiu, ir todėl aš išeinu
tą patį rytą, šiandien pat, šią akimirką,
kuri gali būti pražūtinga tam, kas gyvena
su lapo oda, būdamas žmogum.*

*Nuplaukite, nukirskite šaknis ploniausiais ašmenimis
ir kiečiausiais kirviais, ir nugenėkite šakas
dainos ašmenimis,
kad čia nesidaugintų mano šaknys,
mano pasąmonės vegetalinės šaknys,
nes mano būtybė buvo pavirtusi puvenom:
turi degintos žievės odą,
nuovargio sulčių seiles,
plaukus kaip kaktuso dygliai
ir visą dantų sankabą
kaip kukurūzų burbuolės šypsnis,
čiobrelių kvapties nuteiktas,
nedrąsų duburį ir priekabios agavos siūlą!
Man nukirskite šaknis, šakas ir šešėlį!*

Išvertė Povilas Gaučys

ASMENYBĖ IR JOS NEGALAVIMAI - III

III. CHARAKTERIO NENORMALUMAI

Čia turėsime reikalo su tam tikrom ne-normaliom elgsenos tendencijom, kurios iš-plaukia iš pačios asmenybės, kaip visumos. Šias tendencijas galima būtų laikyti tiesiog charakterio bruožais, jei jos būtų normalios; juk yra visokių būdų: veiklių, neveiklių; visuomeniškų, nevisuomeniškų; taupių, netaupių, šykščių ir eilė kitokių. Bet kai šitos pastovios būdo savybės išeina iš normalumo ribų, o joms negalima rasti suminėtose pavienėse psichinėse ligose priežasčių, tenka jų kaltininku laikyti pačią asmenybę, kaip visumą. Joje galima išskirti 4 rūšis nenormalumų: a) struktūrinių, b) funkcionalinių, c) interpersonalinių ir d) impulsyvinių, kurių kiekvienas duos keletą nepageidaujamų asmenybių tipų.

A. *Asmenybės struktūrinės ydos*
glūdi pačioje asmenybės sąrangoje ir yra beveik neįmanomos visiškai pašalinti nei aplinkos veikimu, nei psichoterapija. Iš jų išplaukia sekantieji asmenybės tipai:

1. *Neatliepanti (buka) asmenybė* pasireiškia silpnu nelogišku galvojimu, nevykusiom reakcijom į intelektualines, emocišnes, socialines ir fizines veikmes ir todėl nesugebėjimu prisitaikyti esamose sąlygose.

2. *Schizoidinė asmenybė* vengia artimesnių santykių su kitais žmonėmis, negali tiesioginiai išreikšti kam neapykantos ir galvoja autistiškai, t. y. savotišku, kitiems nesuprantamu būdu. Ji būna visa kam šalta, savyje užsivėrusi, emociniai indiferentiška, baili, neveržli, bet gilumoje įsitikinusi, kad turi paslėptus talentus ir nepaprastą pajėgumą visuose dalykuose.

3. *Ciklotiminė asmenybė* pasižymi nepaprastu socialumu, lipšnumu, draugiškumu ir lėkštu, neilgai trunkančiu nuoširdumu. Jos jausmai liejasi į aplinką be jokios kontrolės, ir nuotaika keičiasi savaime nuo aukščiausio pakilimo iki giliausios prieslėgos be mažiausios išorinės priežasties. Tikrovės suvokimas yra normalus, bet nuotai-

kos bangavimas yra apsprendžiamas giliai paslėpto vidinio motyvavimo, neturinčio nieko bendra su aplinkos įvykiais, liečiančiais patį ciklotimiką.

4. *Paranoinė asmenybė* (ž. Schizofrenija) turi kai kurių schizoidinių bruožų, pasižymi nepaprastu jautrumu tarpasmeniniuose santykiuose su aiškia tendencija įsikalbėti nesamų dalykų ir juos projektuoti į aplinką, nesiskaitant su akivaizdžiai priešingais tikrovės faktais. Tokie asmens yra pernelyg įtaringi, pavydūs ir užsispyrę.

B. *Asmenybės bruožų ydos*

Šios ydos yra daugiau ar mažiau *aplinkos veikimo* padarinys, dėl kurio buvo sukliudytas normalus jaudesių išsivystymas, labai disharmoniškai atsiliepiąs į charakterio formavimą. To pasekmėmis esti:

1. *Jautuliškai nepastovi asmenybė*. Jai priklausantieji asmenys rodo nepaprastą susijaudinimą dėl menkiausios priežasties, bet reaguoja labai nepaveikiai, tūpčiodami vietoje. Rimtesnio reikalo atveju jų sprendimai bei nusistatymas yra netinkami, ne-realistiniai. Visa tai esti dėl per stiprių ir menkai apvaldomų neapykantos, kaltės ir nerimasčio jaudesių.

2. *Pasyvinė-agresyvinė asmenybė* pasireiškia trimis būdingais bruožais, kurie gali būti sutinkami arba visi tam pačiam asmeni, arba viename labiau vienas, o kitame — kitas kuris iš šių trijų tipų: a) *pasyvinis - prišlyjantis tipas*, kuris neturėdamas savų nusistatymų, jaučiasi bejėgis ir besąlyginai šliejasi prie kitų; b) *pasyviniai agresyvinis tipas*, kurio agresyvumas yra išreiškiamas pasyviu pasipriešinimu, užsispyrimu, vilkinimu, neefektingumu ir net kenkimu; c) *agresyvinis tipas* pasižymi lengvai sukeliamu pykčiu bei įtūžimu ir destruktvyne elgsena. Jis patologiškai nenkenčia kitų ir tos neapykantos neslepia. Toks asmuo, aišku, yra visur ir viskuo nusivylęs, jaučia savo nepajėgumą, bet norėdamas jį uždengti nuo savo sąmonės akių, kritikuoja, puola ir plūsta kitus.

3. *Varovinė asmenybė.* Tokie asmenys pasižymi chronišku, perdėtu bei varoviniu (ž.) sielojimusi dėl savo sąžinės ir tvarkos normų tikslaus išpildymo. Jie esti sąžiningi iki skrupulingumo, nenuilstamai darbštūs, bet ir užsispyrę kaip aklas mulas, kas jiems trukdo prisitaikyti kintančiose gyvenimo sąlygose. O priverstinis pakeitimas tų surambėjusių jų elgsenos normų reikštų jau rimtą pavojų iš viso jų asmenybei su žiauriom neurotinėm pasekmėm.

C. *Sociopatiniai asmenybės sutrikimai*
Būti žmogum pilna to žodžio prasme neužtenka normaliai funkcionuoti savyje kaip individui, bet reikia dar, kad jo pažiūros, veiksmai ir kėslos *d e r i n t ū s i* (plg. *dorovės* žodį, kurs yra kilęs iš *darnos*) su bendruomene, kurioje jis gyvena. Todėl pasitaiko šiais laikais nemažas skaičius asmenų, kurie kaip individai yra fiziškai ir psichiškai sveiki, bet turi savyje aklą nenugalimą tendenciją kenkti visuomenei, iš kurios jie patys išriedėjo ir nuo kurios jų egzistencija priklauso. Čia turėsime reikalo su *sociopatiniais* tipais (lot. *sochius* — bičiulis ir gr. *pathos* — liga, nenormalumas). Daugely atvejų šie iškrypimai yra tik simptomai kitų rimtesnių psichinių ligų.

1. *Antisocialinė asmenybė* sutinkama tokiuose individuose, kurie, nepaisydami nei asmeninės patirties, nei bausmių, eina prieš įstatymus, griauja socialinę tvarką, nesiškai su nieku ir dar tokiais savo "žygdarbiais" didžiuojasi. Jie yra nejautrūs, emociniai nesubrendę, neturi jokio atsakingumo jausmo bei protinio savo elgsenos įvertinimo. Auklėjimas jų neveikia, nes jie kovoja prieš jį. Tokie asmenys netinka net organizuotų banditų gaujai.

2. *Dissocialinė asmenybė* turi panašias tendencijas kaip ir antisocialinė, tik šiosios individai pajėgia jau priklausyti jų tendencijom atsakančiai socialinei grupei (vagių, plėšikų, teroristų gaujom) ir paklusti griežtai jų drausmei.

3. *Seksualiniai iškrypėliai.* Prie šių priskiriami asmenys linkę į homoseksualizmą, transvesticizmą, fetišizmą, seksualinį sadizmą ir kt. pan., kai šios tendencijos nėra kitų rimtesnių psichinių ligų simptomai.

D. *Neurotiškai skatulinė asmenybė*

Čia priskiriami sunkiai pasiduodą gydymui asmenys, kurių ne paskiri veiksmai, bet elgsena arba ištisa koordinuotų veiksmų grandinė yra iš vidaus motyvuojama skatulinės (impulsyvinės) neurozės. (Plg. Otto Fenichel "Impulse neurosis"). Jei varovinis neurotikas (ž.) sąmoningai atmeta tas keistas, bet nenugalimas jame pasireiškiančias varas, šie savo pasąmoninius skatulus (impulsus) pripažįsta būtiniais, kad atsipaaiduotų nuo nepakenčiamos vidinės įtampos. Normalus žmogus siekia savo veiksmis kurio pozityvaus tikslo, kad jį pasiekęs turėtų malonumo ar naudos, tam tikra prasme, skausmo jausmą. Metodai bei priemonės šiam asmenybės sloguliui pašalinti, dažniausiai esti šie:

1. *Sadizmas* (ž. sudarytas iš pranc. rašyt. Fr. *Sade* pavardės) yra patologiškas geismas kankinti kitą, dažniausiai net mylimą asmenį;

2. *Masochizmas* (iš austrų von Sacher *Masoch* pavardės) — tai tendencija kankinti arba leisti kankinti save ir iš to jausti nepaprastą malonumą. Šios kančios gali būti ne tik fizinės, bet ir moralinės, trokštant, kad būtum įžeistas, pažemintas; arba socialinės, trokštant kam nors vergiškai priklausyti ir tuo būti išnaudojamam.

3. *Bėgimas iš namų* reiškia ne bėgimą nuo esamo išorinio pavojaus, bet nuo savyje susidariusios vidinės įtampos, kurios, aišku, bėgimu nepašalinsi, nes ją visur su savim nusineši.

4. *Kleptomanija* (gr. *kleptein* — vogti ir manija) — patologinis palinkimas į vogimą dėl paties vogimo veiksmo, ne dėl naudos iš pasisavinto objekto.

5. *Piromanija* (gr. *pyr* — ugnis ir manija) — padegimų manija.

6. *Kortavimo ir kt. laimės žaidimų aistra* remiasi begaliniu noru palenkinti likimą savo pusėn, kad jis patenkintų giliai pasąmonėnį paslėptas socialiniai bei moraliniai neleistinas tendencijas.

7. *Narkomanija* (narkotikai ir manija) — nenugalimas troškis įvairių chemikalų pagalba pakelti sau nuotaiką bei išvengti jautulinio slogučio.

8. *Alkoholizmas.* Jo vidinis motyvavimas yra panašus į narkomanijos motyvavimą.

PASTANGOS SIEKIANČIŲ LIETUVOS LAISVĖS-III

PREL. MYKOLAS KRUPAVIČIUS

Petrapilio Lietuvių Seimas. 1917, V. 27 — VI. 3 (sen. kalend.). Lietuvos ateities klausimas buvo balsuojamas VI. 3. Rezoliucijų tuo klausimu buvo pasiūlyta net 7. Paskirti komisija jas suvedė į 3: nepriklausomybės bloko — katalikų sąjungos, kr. demokratų, nepartyvių ir tautininkų (pažangos); antra — socialdemokratų ir liaudininkų; ir trečia — santaros, dabar ūkininkų partijos. Pirmosios rezoliucijos siūlytojai save vadino nepriklausomybės bloku, o jos priešininkai juos vadino dešiniuoju sparnu, klerikalais ir kitais rinktiniais vardais. Jų pateiktoji rezoliucija taip skambėjo:

"Rusijos Lietuvių Seimas, sukviestas Petrapily, 1917 m. gegužės 27 d., posėdžiuose nuo gegužės 31 d. iki birželio 3 d. svarstė Lietuvos politikos padėjimą ir žengdamas prie nepriklausomos Lietuvos respublikos, kurioje turi būti pripažinta visiems be tautos ir lyties skirtumo lygios pamatinės piliečio teisės ir visiška tikėjimo laisvė, ir atsižvelgdamas į tai:

"1. kad prieš karą viena etnografinės Lietuvos dalis buvo Rusijos, o kita Vokietijos valdžioje, 2. kad Rusijos Lietuva per šį karą veik visa užimta vokiečių kariuomenės, 3. kad jos klausimas todėl tapo tarptautiniu ir bus rišamas Taikos kongreso, 4. kad dėl užimtųjų per karą svetimos valstybės žemių yra nustatytas Rusijos darbininkų bei kareivių atstovų tarybos ir laikinosios vyriausybės pripažintas ir visiems pa-

9. *Valgio ir kitų rūšių smaguriavimai.* Čia priklausantieji asmenys turi būtinai ką nors kramtyti, čiulpti, girksnoti; kai kurie net nuolatos nešiojasi kokią knygą, kad kiekvienu momentu, kaip tik nerimastis iš vidaus ima kilti, galėtų kuo nors save užimti ir tą nemalonų stimulą išsklaidyti, atskiesti.

* * *

Čia būsimė peržiūrėję didelę daugumą mūsų aplinkumoje sutinkamų psichinių negalavimų. Vienus jų galime vadinti tiesiog

ligomis, kitus, mažiau trukdančius normaliai gyventi ir dirbti, *negalavimais*; ir pagaliau tiems, kurie labiau iš pusiausvyros išmuša mūsų asmenybę, tiktų geriausiai *sutrikimų* terminas.

Šio rašinio tikslas tebuvo padėti skaitytojui atskirti normalų elgesį nuo nenormalaus, nuvokiant taip pat, kokio rimtumo laipsnio tas nenormalumas. Tik jokių būdų niekas neturėtų bandyti iš čia ką nors sau pačiam prisitaikyti, nepasitaręs su specialistu.

* * *

skelbtas taikos principas — taika be aneksijų ir kontribucijų, leidžiant pačioms tautoms spręsti, ko jos nori, 5. kad išskirstytoms tarp kelių valstybių tautoms pripažinta Europos ir Amerikos demokratijų teisė sudaryti vieną politinį kūną, 6. kad Lietuva ligi XVIII šimtmečio pabaigai turėjo savo atskirą politikos gyvenimą, 7. kad esant šioms aplinkybėms metas lietuviams įvykinti senus politinės laisvės troškimus ir, remiantis apsisprendimo teise, aiškiai visam pasauliui pasakyti, kaip jie savo likimą apsprendžia, nutarė:

"1. visa etnografinė Lietuva privalo tapti nepriklausoma valstybė nuolatinei neutrali, 2. jos neutralumas privalo būti Taikos kongreso garantuotas, 3. Taikos kongrese turi būti Lietuvos atstovai, 4. Lietuvos valdymo būdą ir vidaus tvarką turi nustatyti sukvietas visuotinu, lygiu, tiesiu ir slaptu balsavimu Steigiamasis Lietuvos susirinkimas".

Liaudininkai ir socialdemokratai pasiūlė tokią rezoliuciją:

"Lietuvių Seimas Petrapilyje, atstovaujas išblaškytojais po Rusiją demokratinei lietuvių tautos daliai, apsvarstęs politinę Lietuvos ateitį, posėdžiuose birželio m. 1-4 d., rado: 1. Lietuva yra atskira etnografinė, kultūrinė vieneta, 2. Lietuvos tauta savo politinio ateities likimo klausime yra savarankiškumo idėjos vedama, 3. kiekviena tauta gali pasekmingai vystyti ir plėtoti savo kultūros ir ekonomijos pajėgas tik turėdama pilną politinę savo šalies laisvę, 4. šitoji laisvė kiekvienos tautos manoma kaip teisė pilnai savo likimą spręsti, 5. politinio tautos apsisprendimo teisė Rusijos Darbininkų bei kareivių atstovų tarybos yra iškelta kaip busimosios taikos pamatinė sąlyga. Toji pati teisė jau paskelbta pamatiniu taikos principu Europos ir Amerikos valstybių, 6. susidėjusiomis karo aplinkybėmis politinis Lietuvos likimo klausimas tapo tarptautinis ir tokiu būdu tarptautiniam taikos kongrese svarstytinas, 7. tarptautinis taikos kongresas turės sankcionuoti teisę, kad pavergtosios tautos galėtų išsiskirti, jeigu to norės, iš valstybių jas pavergusių, o išsiskyrusioms tautoms turės duoti tarptautinę garantiją laisvo, savarankaus politinio gyvenimo, ir vienu balsu nutarė: Kreiptis į laikinąją Rusijos valdžią, taip pat

į visas sąjungininkes bei neitralias valstybes ir reikalauti pripažinti: 1. kad lietuvių tautai priklauso politinio apsisprendimo teisė, 2. kad savo politinį likimą Lietuvių tauta turi teisės spręsti laisvai išrinktajam Lietuvos Steigiamajame susirinkime, visuotino, be lyties ir tikybės skirtumo, tiesaus, lygaus ir slapto balsavimo pamatais proporcingos sistemos prisilaikant, 3. kad lietuvių tauta, kaip užinteresuotoji tauta, turi teisės turėti savo atstovus tarptautiniam taikos kongrese. Apie visa, kas yra čia išdėstyta, pranešti viso pasaulio demokratijoms".

Santaros rezoliucija buvo lyg kompromisinė, kuria manė patraukti visas Seimo frakcijas. Ji nepriklausomybės siekimą įdėjo tik į motyvus, rezoliucinėje dalyje paliko apsisprendimą, kaip ir liaudininkai su socialdemokratais savo rezoliuciją.

Galų gale ilgos, audringos, ir varginančios diskusijos baigėsi. VI. 3 prieita prie balsavimo. Nervai įsitempė, kaip stygos. Balsams skaičiuoti frakcijos siunčia savo lyderius. Liaudininkai pvz. pasiuntė didelę pasišventėlę ir nuopelningą moterį Feliciją Bortkevičienę. Balsavimo rezultatai tokie: nepriklausomojo bloko rezoliucija gavo 140 balsų, kairiojo sparno — liaudininkų ir socialdemokratų 128 ir santaros — 132. Balsavimo rezultatai suskaldė Seimą. Kairysis blokas — Santara, liaudininkai ir socialdemokratai, giedodami "Atsisakom nuo senojo svieto", plevėsuojant jų nešamai raudonajai vėliavai, iš posėdžių salės išėjo. Pasiliko tik nepriklausomybės bloko frakcijos. Nors reikalingas kvorumas buvo, bet nutarė Seimą baigti. Užbaigė Lietuvos himnu.

Ir Vilniaus Didžiajame seime, ir I (valstybės) konferencijoje, ir kituose tolygiuose susirinkimuose buvo daug nesusipratimų, aštrių ginčų, įsikarščiavimų, bet visa baigdavosi gerai. Petrapilio gi Seimas iš jų nelaimingiausias. Gyvenimo to meto sąlygos reikalautė reikalavo pademonstruoti pasauliui lietuvių tautos plieno vienybę. Seimas gi pademonstravo jos susiskaldymą. Ir dėl ko? Dėl aktualiausio, opiausio, amžiaus laukto, pareikalavusio daug lietuvių kraujo ir kančių Lietuvos nepriklausomybės klausimo.

SPAUDOJ

Kai niekas nevadovauja

"Po ketvirčio šimtmečio lietuviškoji išeivija pradeda jausti emigracinius smūgius, ypač tose srityse, kurios lengviau pažeidžiamos. Lengviausiai pažeidžiama religinė sritis, nes joje yra mažiausiai vadovavimo, telkiančio turimas jėgas... Tragiškiausia yra tai, kad nė nebandomė sudaryti tokio autoriteto net esamų galimybių ribose... Tokioje būklėje, kurioje niekas nevadovauja, belieka tenkintis paminklų statymu, kol dar yra kas stato" (Pr. G., *Tėviškės Žiburiai*, I. 18).

JAV lietuvių katalikų rūpesčiai

"... labai karti tiesa daugeliui naujųjų ateivių: radę lietuvių parapijas seniau atvykusių įkurtas, nebranginame jų taip kaip tie, kurie jas kūrė. Tačiau iš antros pusės reikia taip pat atvirai pasakyti: *tikrai savų parapijų nėra be tikrai savų kunigų*, kurie nesigėdytų lietuvybės, bet ją brangintų. Ir šiame krašte gimusieji kunigai, jau perėmę į savo rankas beveik visas lietuvių parapijas, privalo įsisąmoninti, kad likdami nuošaliai nuo lietuviškos bendruomenės, negalės tinkamai vykdyti nė krikščioniškojo apaštalavimo... Gi pasauliečiams katalikams, jei jie nenori desperatiškai rankų nuleisti, yra imperatyvu sudaryti specialų organą jų balsui reikšti ir jiems autoritetingai atstovauti" (*Aidai*, vasaris).

Įleido uraganą

"Popiežius Jonas atidarė langą įleisti šviežio oro. Jis įleido uraganą. Susidomėjęs katalikas kartais pasijunta ne tik vos beprilaiką savo kepurę, bet net vos belaiką savo galvą. Ta patirtis gali būti naudinga, su sąlyga, kad jis nepraras savo galvos. Audra aprims, ir vėl girdėsies Bažnyčios balsas..."

Reikia persvarstyti Bažnyčios prigimtį. Bet "persvarstyti — tai reiškia, kad jau buvo svarstoma, nes, kas pirmiau negalvojo, tas nė pergalvoti negali. Betgi daugelis mūsų dar nė nepagalvojo apie tuos svarbius dalykus. Dėl to gal ir reikėjo uragano" (Frank Sheed, Londono *Catholic Herald*).

Konfliktas nepasitarus

"Rochester, N. Y., vyskupas Fulton J. Sheen pranešė, kad jis atiduoda vieną bažnyčią ir jos žemę federalinei JAV vyriausybei su tikslu, kad bažnyčios vietoje būtų pastatyta butai neturtingiems miesto gyventojams. Bažnyčia pastatyta pusantro akro plote Rochester miesto rajone, kuriame dabar gyvena daugiausia negrai ir Puerto Rico imigrantai. Ši miesto dalis buvo paliesta rasinių riaušių 1964 ir 1967 metais. Atrodo, kad pačios Šv. Brigitos parapijos žmonės yra gan šalti vyskupo planui: "Mūsų telefonas nesustojo skambėjęs po vyskupo pranešimo", sako kun. David Heinsler, kuris yra vikaras parapijoje. "Skambinantieji be išimties nepritarė vyskupui. Mes žadame susitikti vyskupą ir pažiūrėti jo reakcijos į viešąją nuomonę. Mes stipriai jaučiame, kad jis daro klaidą. Mes norėtume, kad jis čia atvyktų ir savo žygį išaiškintų žmonėms" (*Herald Tribune*, III. 2-3).

Gedimino laiškai

"Tokia antrašte Lietuvoje prieš metus pasirodė knyga, kuri domina ne tik mūsų praeities tyrinėtojus, bet ir kiekvieną lietuvių, kuriam brangi savoji tauta, jos žmonės, jos valdovai, nors jie būtų gyvenę ir prieš daug šimtmečių... tai kruopštus, dailus ir, galima sakyti, išradingai originalus istorinių šaltinių leidinys... Naujojo leidinio didžiausioji vertė yra ta, kad čia pirmą kartą duodamas

lietuviškas visų minėtųjų dokumentų vertimas.

...Atrodo, kad... reikėjo kai ką tobuliau atlikti... ne vienas istorikas čia veltui ieškos geram visų dalykų supratimui svarbaus popiežiaus Jono XXII dar 1317 Gediminui siųsto laiško, kuriuo kviečia Lietuvos valdovą priimti krikštą...; veltui norės surasti to paties popiežiaus 1324 per pasiuntinius Gediminui siųsto tikėjimo išpažinimo formulę...

Antras dar svarbesnis trūkumas — tai nemoksliškas originalaus teksto parinkimas...

Naujoji lietuvių karta, gavusi vienašališką, ne savo tautos interesams, bet svetimųjų naudai palenktą išsilavinimą, nebegali nei gilintis (nes jai trūksta paprasčiausių priemonių), nei kaip reikia suprasti bei objektyviai vertinti Lietuvos praeities... Tikriausiai ne savo noru nuo 1945 visai "nutilo" — neskelbia straipsnių, nespausdina knygų — kun. dr. J. Stakauskas, dar prieš karą pasireiškęs kaip vienas iš gabijų ir moksliniam darbui pilnai pasiruošusių Lietuvos istorikų, kuris kaip tik tyrinėjo Mindaugo ir Gedimino laikų Lietuvos istoriją. Tokių kaip jis būtų dar ne vienas, bet jie kunigai arba bent ne komunistų partijos nariai, ir todėl turi tylėti... Sąlygos tikram mokslui ir dvasinei kultūrai klestėti, kaip matome, tikrai sunkios. Jos paaiškina ir tuos trūkumus, kuriuos teko pastebėti. (P. Rabikauskas, *Aidai*, vasaris).

Kodėl amerikiečiai ėmė taupyti

"Ekonomai nesupranta, kas atsitiko — JAV žmonės pradėjo daugiau taupyti. Praėjusiais 1967 m. bankų knygutėse buvo 39 bilijonai dolerių santaupų — net 30% daugiau, negu liepos mėnesį 1966 m. Praeitais metais santaupos sudarė net 7.1% įplaukų paskirstyme (normalus metinis nuošimtis JAV yra 5.5%). Dar nuostabiau, taupymo rodiklis pakilo iki 7.5% paskutiniaus trimis 1967 m. mėnesiais, kai bankininkai ir ekonomai tikėjosi, kad taupymas staigiai kris.

Ekspertai nežino, kodėl vartotojai nutarė daugiau taupyti. Ekonomas Nakagama pastebi, kad... iš vartotojo penkių dolerių jau vienas doleris yra naudojamas skoloms (pirkiniams — įskaitant namus) išmokėti.

Kiti ekonomai randa, kad rinkoje po spalvotos televizijos nėra atsiradę produktų, kurie pagautų liaudies vaizduotę. Galimas dalykas, kad daug žmonių yra pasiekę patogaus turto lygį, kaip Houstono fotografas, kuris sako: "Ką, po velnių, aš turėčiau dar pirkti? Turiu jau du automobilius, spalvotą televiziją, stereo aparatą, šešias kameras ir du magnetinius rekorderius..."

Rinkos tyrinėtojų nuomone, didelis motyvas taupymui yra neramus žvilgsnis į ateitį. Gali būti, kad tai paaiškina ir šią JAV nuo 1953 metų nematytą taupymo bangą" (*Newsweek*, II. 26).

Pomėgis skaityti

"Mano vienintelis pomėgis yra skaityti. Kasdien skaitau 10 laikraščių: galima sakyti, ištisai viską. Tada vakare nuo pusės dešimtos iki pusės dvyliktos, skaitau šių laikų romanus. Rugpiūčio mėnesio atostogose skaitau savo rimčiausią lektūrą" (Vittorio Veronese, buv. UNESCO direktorius, *Banco di Roma* prezidentas, kelių komisijų narys po II Vatikano susirinkimo, 7 vaikų tėvas; *US Catholic*, vasaris).

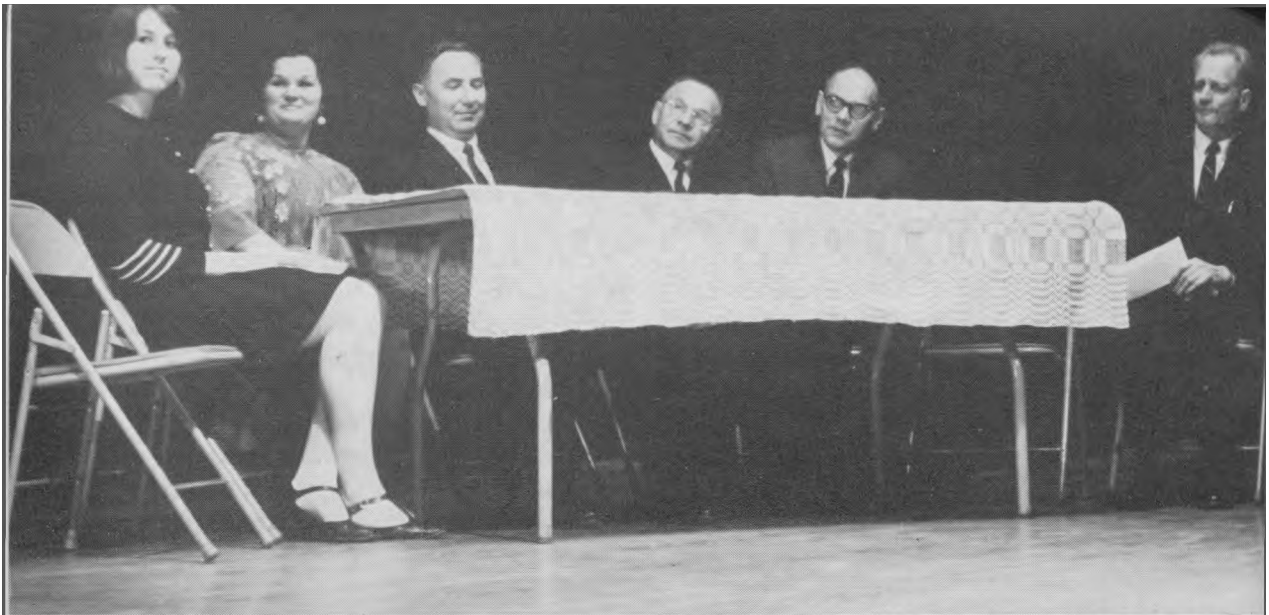
Amžinai čia negyvensim

Pavykus perkelti gyvą širdį iš vieno kūno į kitą, pradėjo atrodyti, kad žmogus tikrai gyvens be galo, pakeisdamas tai vieną, tai kitą susidėvėjusį organą. Tačiau, pasirodo, kad taip nebus. Žmogaus kūno ląstelės gali daugintis tik tam tikrą skaičių kartų. Ląstelėms nustojus daugintis, žmogus miršta. Per daugelį bandymų paaiškėjo, jog ląstelės dauginasi maždaug 50 kartų, kas, žmogiškais metais matuojant, reikštų — apie 80 metų. Modernioji medicina pajėgs įgalinti daugiau žmonių išgyventi pilną savo gyvenimą, bet jį pratęsti — ne jos galioj (*Scientific American*, kovo mėn.; emv).

Du teisingumo standartai

Neseniai įvykę skandalai Cook County kalėjime Čikagoj vėl parodo, kad JAV daugelyje vietovių, jei ne beveik visur, galioja du teisingumo standartai: vienas žmonėms, kurie turi pinigų, kitas tiems, kurie jų neturi (*US Catholic*, vasaris).

(*Nukelia į 172 p.*)



“L. L.” parengimo vaizdai: Viršuj: II jaunimo premijos laimėtoja A. Rygelytė, jury kom. sekr. D. Kučėnienė, mecenatai dr. E. Ringus ir



V. Kuliešius, premijų laimėtojai J. Toliušis ir Pr. Razminas. Kairėj: išraiškos šokėja E. Kepalaitė. Dešinėj viršuj: aktorius A. Dikinis. Dešinėj apačioj: red. K. Trimakas, S. J., priima iš V. Kuliešiaus \$100.00, kuriuos laimėjusi N. Gailiūnienė paskyrė “L. L.” žurnalui. (Paskut. ntr. V. Noreikos; visos kitos — A. Kezio, S. J.)

-JAUNYSTĖ

KAIP AŠ VERTINU TAI KAS ŠIAIS LAIKAIS DEDASI BAŽNYČIOJ



ALDONA RYGELYTĖ

"Laiškų Lietuviams" jaunimo konkurse
antrąją premiją laimėjęs rašinys.

Mūsų greitai pasikeičiančiame pasaulyje turi kartu keistis ir Bažnyčia. Tai supratę, Bažnyčios vyresnieji sušaukė Vatikano Susirinkimą. Po šio susirinkimo daug kas pasikeitė, kai kas greit, o kitus dalykus tik pradėjo keist, nes procesas bus ilgas ir sunkus. Šiuos pakeitimus tikslingiau reikėtų pavadinti atnaujinimais, nes jie yra panašūs į pirmųjų katalikų veikimo būdus. Nors esu jauna, bet jau buvau pripratus prie senovinės, tradicinės Bažnyčios. Šitie atnaujinimai, nors yra grįžimas į teisingąją pusę, mane iš pradžių labai nustebino, nes buvo neįprasti dalykai — keitimai Bažnyčioj — ir gan dideli! Bet drauge ir apsidžiaugiau, kad Bažnyčia — ir mes joje — galėsime kartu atsinaujinti.

Vienas Vatikano nusprendimas buvo, kad reikia padaryti mūsų Bažnyčią daugiau prieinamą kitiems — kitų religijų žmonėms. Šitą naują Bažnyčios pažiūrą popiežius tuoj pat parėmė, sulaužydamas ilgą tradiciją, kad popiežiai niekur toliau iš Romos neišvyksta, ir aplankydamas daugelį kraštų. Taip pat jis pareiškė savo nuomonę apie Vietnamo krizę ir kitus pasaulinius dalykus, įrodydamas, kad katalikai daugiau neple-

pės, kad jiems viskas rūpi — teorijoj — bet, kad gyvai domėsis pasauliniais įvykiais, nes jie paveikia visą pasaulį. Jis, aplankydamas kitus kraštus, panaikino plačią galvoseną, kad popiežius save laiko per geru pas juos atvažiuoti. Bet svarbiausia, popiežiaus pavyzdys parodė katalikams, kad daugiau ne juokais sakom, jog reikia veikti!

Kitas pakeitimas, kuris man nepaprastai patinka, yra nauja sprendimo laisvė. Pirmiau būdavo. Bažnyčia nustato katalikams nuomonę apie kurį nors dalyką, ir visi turi jos laikytis. Taip daugiau nėra. Pasninkas, kuris buvo pasidaręs beveik kaip mišios kai kuriems žmonėms, dabar yra paliktas paties žmogaus apsisprendimui, išskiriant porą dienų gavėnioje. Arkivyskupas Shehan norėdamas savo žmonėms padėti apsispręsti apie karo morališkumą, nepasakė, kad karas yra morališkai teisingas ar ne, bet nurodė jiems moralines gaires, kurias naudodamas žmogus pats turi apsispręsti. Čia yra tikra pažanga, nes padaro religiją tikrai asmeniniu dalyku, o ne tik sąrašu taisyklių, kurias reikia iki raidės sekti.

Daugiausia pastebimi pakeitimai, tur būt, yra liturginiai. Taip ilgą laiką visos

mišios buvo skaitomos lotyniškai, o dabar jau viskas sava kalba. Būdama mažesnė, aš niekad nė nesvajodavau nueiti į lietuviškas mišias, o dabar apie kitokias net nepagalvoju. Pirmiau nueidavau į mišias ir skaitydavau maldaknygę. Matydavau tik kunigo nugarą ir įsivaizduodavau visokių įdomių dalykų, kuriuos jis ten darydavo. Nebuvo įsijungimo — nebuvo mūsų auka — buvo kunigo, o žmonės — mes — tik buvome žiūrovai, stebėdavome, ką jis ten veikia, arba patys meldavomės, arba, jei nebuvo įdomu, ką kita galėdavai veikti. Dabar yra kitaip. Nueinam į bažnyčią, įsidedam savo ostiją į taurę. Visi drauge skaitome arba kalbame maldas. Kas nors iš mūsų skaito apaštalo laišką. Kas nors iš mūsų nuneša mūsų duonos ir vyno dovanas kunigui, kad jis paaukotų mūsų auką Dievui. Jis žiūri į mus, ir daug lengviau pajusti, kad šią auką mes su kunigu aukojam mūsų Išganytojui. Šitoks pasisavinimas šv. mišių aukos priveda mus arčiau prie Kristaus, nes mes jungiamės su Juo ir su kitais. Ne tik priartina prie Dievo, bet ir prie tų, kurie kartu su mumis šią auką aukoja. Man atrodo, kad iš pat pradžių, per Kristaus didžiąją vakarienę, toks buvo tikslas Jo kūno ir kraujo — kad sujungtų mus su Juo ir, kad mus stiprintų ir duotų drąsos. Bet negali to

būti be vieningumo tarp mūsų, o "naujos" mišios kaip tik šitą vieningumą ugdo. Pajutęs vieningumą tarpusavyje, yra daug logiškiau ir prasmingiau pamilti savo "kaimyną". Ar nėra kaip tik kaimyno meilė, brolio meilė, tai, ką mes bandom pasiekti? Tikrai taip.

Visi šie minėti dalykai man yra daug padėję tobulėti savo religijoj, savo tikėjime. Dar ne viskas yra, kaip turėtų būti. Dar ne visi supranta, kodėl reikia keisti senovinius bažnyčios papročius, ir niekad visi nesupras. Bet yra mūsų jaunimo pareiga bandyti suprasti daugiau bažnytinius pakeitimus ir jų tikslą Kristaus plane. Mes turėsime skleisti jo meilę greitai patys. Tai bus ir yra mūsų svarbiausia pareiga. Dėl to mes turime tobulėti ir kitus tobulinti drauge su mūsų Bažnyčia, meldami šviesos ir drąsos ir visada pasiryždami žengti pirmyn!

Aldona Rygelytė, Putnamo Seselių vadovaujamo mergaičių bendrabučio auklėtinė, moksleivė, skautė, moksleivių ateitininkių kuopos pirmininkė. Redaguoja bendrabučio moksleivių laikraštėlius. Paklausta, kaip išmoko lietuvių kalbos, atsakė: "O, mano tėvelis nuo pat mažens, nuo 3-4 m., kiekvieną vakarą — net per šventes, užduodavo skaityti knygą lietuvių kalbą. Kai perskaitydavau vieną, paduodavo kitą".

PUIKYBĖ TIKĖJIMĄ ŽLUGDO

(atkelta iš 151 puslapio)

nuodėmingumą jausti ir prie jo prisipažinti — o tai vis tokie reikalavimai, kurie puikuolio dvasiai visai svetimi.

Kaip pagaliau puikybės pilnas žmogus galės vykdyti labiausiai krikščionybės reikalaujamą artimo meilės įstatymą, kai puikybėje žmogus temato vien save ir tuo būdu kitų reikalams ir vargams yra apakęs?! Patyrimas gi rodo, kad puikybė kietina širdį, daro žmogų nejautrą, negailestingą ir net žiaurų. Tai vis todėl, kad kiti žmonės jam beveik ne žmonės, o vien tik priemonės, kurios turi tarnauti tam, kad jis galėtų pasireikšti. Puikybės įkvėptas pasipūtimas, išūlumas, su kitais nesiskaitymas ir net jų niekinimas bei nemandagumas — tai vis tokios puikuolio nuotaikos, kuriomis jis nuolat artimą užgaudamas, artimo meilės do-

rybę pagrindinai daro neįmanomą. Ar galima tad po visa to stebėtis, kad Kristus priekaištaudamas savo priešams sakė: "Kaip galite tikėti jūs, kurie imate garbės vieni iš kitų ir neieškote garbės, kuri yra iš vieno Dievo?" (Jon. 5, 44); arba kai apaštalas rašė, kad "Dievas priešinasi puikiems" (Jok. 4, 6).

Kad įvairiuose krikščionybės suskilimuose bei atskilimuose tarp kitų veiksnių ir abipusė puikybė yra suvaidinusi savo liūdną vaidmenį, tai tam, kuris krikščionybės istoriją pažįsta, nėra naujiena. Skaudu tačiau, kad žemiškasis pradas Bažnyčioje dažnai istorijos bėgyje žemino dievišką pradą; jis jį žemina ir šiandien. Dar skaudžiau, kad šiais žeminimais piktai naudojasi tikėjimo priešai, nes jie tik tiek yra stiprūs ir mums pavojingi, kiek mes esame ydingi, netobuli ir silpni.

SWAJONĖS IR VEDYBOS

Paruošė Gailutė Valiulienė

Vedusieji, kurie myli savo namus, šeimą, draugus, sukuria žavų židinį, sušildantį visa, ką paliečia. Į tokius namus, ar jie būtų turtingi, ar vargingi medžiaginiuose dalykuose, vaikai sugrįžta kiekvienu pasitaikiusiu metu ir iš jų eina į pasaulį pradėti naujų namų, tokių pat židinių, statomų ant besitęsiančios meilės, kurią vyras ir žmona jaučia vienas kitam.

M. Macaulay, *The Art of Marriage*

Kiekvienas iš mūsų pergyvena vienvietę baimę. Džiaugsmas, kad vėl vakarą esi laukiamas, kad sunkią valandą prilaiko tavo ranka, kad turi žmogų, į kurį gali atsiremti — tai žmogui besislepia troškimai. Vedybos turėtų būti tų troškimų užpildymas.

Daug vedybų išyra visiškai bereikalingai. Jos išyra vien tik dėl to, kad nebuvo bandyta ar net neįžvelgta į vedybas tuo pačiu žvilgsniu, kaip į savo pasirinktą profesiją. Profesijai paaukojami ištisi studijų metai ir dar praktikos darbai. Jungtinių mintys paliekamos iliuzijų ir svajonių pasaulyje.

Po pasimatymų, kinų, šokių ir... altoriaus, už metų laiko jaunamartė skundžiasi: „Vedybos visai kitaip atrodo. Aš visiškai ne to tikėjau. Mes taip draugaudami sutikome. Kiekvienas pašnekesys, susitikimas tebuvo tik malonumas”.

Jaunasis irgi verkšlens: „Nuo pirmos dienos ji pasikeitė. Ji nesukūrė aplinkos, namų, kokius aš įsivaizdavau”.

Abu svajojo apie savo vedybų pilis ir atitinkamas roles tuose rūmuose.

Jis įsivaizdavo savo ateities šeimos namus nuo pat vaikystės. Jo motina buvo silpna, gerą širdį ir nuolaidi moteriškė, pasidavusi tvirtai vyro valiai. Lėpinamas ir nebaustas tarpe būrio seserų išaugo tėvo numylėtas. Jo vaizduotėje ir liko noras būti visa įsakančiuoju tėvu. Aišku, kad per eilę metų ir kitos aplinkybės prisidėjo: mylimas dėdė, knygos, draugai, filmai ir šimtai kitų į žmogų veikiančių dalykų. Kartu su savo ateities vaidmeniu susidarė ir busimosios idealios žmonos vaidmuo. Jis neves, kol susiras tokį idealą.

Surado. Maža, smulki, šviesiaplaukė. Visiškai atitinkanti išvaizda išsvajotosios idealą. Tik būdo savybės priešingos: jos vaikystėje motina buvo savaranki, energinga šeimininkė, nes tē-

ŠEIMA

vas retai kišosi į namų reikalus. Politika ir darbas užpildė jo dienas. Jos svajonės šeimos gyvenimo buvo kuriamas kaip savarankiškos moters.

Jeigu abu būtų žinoję, kokias roles jiems reikės suvaidinti gyvenimo dramoje, aišku, kad būtų pasiruošę: 1) išstudijuoti, ką reiškia vedybos; 2) atrasti svarbiausius vaidmenis; 3) pajusti jautrumą ir kitam „vaidintojui”.

Po romantiškojo įsimylėjimo šie du žmonės sunkiai ir per ilgą laiką atrado savo vaidmenį. Vyrai specialistas buvo gudriai pataręs surašinėti žmonos klaidas. Po pakartotų pastangų vyras jų vis mažiau beatrasdavo, kol pagaliau sugalvojo skaičiuoti savąsias klaidas.

Psichologų nuomone, romantiškasis įsimylėjimas yra kenksmingas, nes: 1) paslepia tikrus asmens charakterio bruožus; 2) per daug idealizuoja vedybas ir susijungimą, nes kasdienybėje atranda tik nusivylimą; 3) trumparegiškai neįžiūri net pagrindinių skirtumų: religijos, tautybės, finansinės padėties, net sveikatos, problemų; 4) gyvenama apsvaigimu ir meilės ekstazės pažadu, kuri gyvenime nėra pasiekiamą; 5) yra uždanga nuo negatyvių būdo savybių; 6) asmenys, gyvenantieji romantiškame apsvaigime, nepajėgia planuoti, išsikalbėti apie reikšmingus dalykus ir vėlesniame gyvenime.

Kad su šiais patarimais nesiskaitoma, užtenka tik pažvelgti į statistikos duomenis: pusė susituokiančiųjų Amerikos gyventojų yra jaunesni negu dvidešimt metų amžiaus. Ar tame amžiuje įmanomas pasirošimas? Seksualinis patraukimas yra mums visiems pati jautriausia gyvenime vieta. Be gilesnio įžvelgimo mes sugriauname tą pačią meilę, kurią stengiamės išreikšti.

Vedybos tik tuomet pasiekia savo tikslą, jei iliuzijos ir romantiškumas išblėsta, o jų vietoje gimsta brandinama draugystė, atjautimas ir pasitikėjimas.

Apie tokias vedybas ir Šventasis Raštas kalba: „Ir lietūs užėjo, ir liūtys sėmė, ir vėjai siautė aplink namą, bet jis nejudėjo, nes buvo pastatytas ant uolos” (Mato 7:25).

Gailutė Valiulienė augina šeimą, domisi skaityba ir moko lietuviu kalba Marquette Parko parapijos pradžios mokykloje.

ANAPUS

Gali tik pauostyti

Rodyti mes tikrai turime ką. Dabar jau turime ir kur rodyti. Vilniečiams ir sostinės svečiams architektai įteikė gerą dovaną — modernius, šiuolaikinius Parodų rūmus. Bet kaip mes rodome — jau kitas klausimas.

Vaikščioji žmogus po pirmąją parodą naujuose rūmuose, gėriesi mūsų pramonės, statybininkų laimėjimais, stabteli prie nuostabių lietuviškų kilimų, papuošalų, keramikos. Ir, aišku, ilgai, ilgai vaikščioji skyriuje, kuriame rodomi lietuviški nauji baldai: prisižiūrėjusiam kraituvėse medžio drožinio standartu. Čia tikrai yra kam paglostyti akis. Baldai tikrai modernūs, gražūs ir pigūs.

Ką daryti, kad jie įtilptų į mūsų butą? Ateityje, žmonės kalba, jau erdvesnius statys. Bet tada tie baldai jau bus pasenę.

Na, kai prieini maisto pramonės gaminių skyrių, nuotaika visiškai sugenda — per daug jis puikus. Mat, prieš tave šviečia viskas, ką kulinarijų fantazija ir rankos sugeba padaryti iš paršiuko ar veršiuko, vilioja žuvis, masina saldainiai. Deja, gali tik pauostyti.

Žmonės norėtų, kad parodos būtų susietos su jais pačiais, su dabartimi, gyvenimu, ypač tos, kurios pasakoja apie žmonių buitį. Gerai parodoje ne tik pamatyti daiktą, bet ir sužinoti, kaip ir kada jį gali įsigyti, pritaikyti sau. Juk parodos skiriamos žmonėms (Švyturys, 1968, I nr.).

Gražtai į Švediją

Pirmą kartą į Švediją pradėjo eksportuoti savo produkciją Vilniaus gražtų gamykla. Siunčiami gražtai, kurių diametras siekia nuo 1,5 iki 6,5 milimetro. Jie įpakuoti po tryliką į dailias plastmasines dėžutes su firminiu ženklu.

Vilniečių gražtus perka Švedijos firma "Pro-fila". Apsilankę gamykloje, šios firmos atstovai gerai atsiliepė apie jos produkciją. Firma šiemet užsakė 10 tūkstančių komplektų gražtų.

— Tai, kad švedai tapo mūsų klientais, — pareiškė Eltos korespondentui įmonės direkto-

rius P. Ramanauskas, — yra didelis laimėjimas. Švedija pati garsėja pasaulyje savo gražtais. Iš viso dabar gamykla eksportuoja gražtus į 40 pasaulio šalių (Tiesa, 1968. III. 5).

Sudominant šurpu ir siaubu

Š. m. antrojo "Švyturio" numerio viršelyje skaitome anonsą: "Ko ieško nakties svečias Šilų kapinėse? Ar suras jis Bertulio lobį? Atsakymą rasite 15-18 psl." Perskaitai beveik keturių didelių žurnalo puslapių atsakymą į tuos du klausimus, ir išskyla šimtas naujų klausimų. Kas čia — apsakymas ar apybraiža? Jei apsakymas, tai jis tikrai nedaro garbės žurnalistui, o jei apybraiža, tai kodėl nuslėpta to "ižymaus žmogaus", kurio "darbai žinomi net už respublikos ribų", tikroji pavardė?... "Ši keista istorija neverta skatiko, vaikine", — suniurna majoras šios siaubingos apybraižos pabaigoje. Nuosirdžiai pritariame jo nuomonei.

Dar didesnė siaubo porcija laukia skaitytojo tame pačiame numeryje išspausdintame straipsnyje "Temidė kviečia ekspertą". Retas sakinyš čia be kraujo, šurpių vaizdų, žudynių...

Susidaro įspūdis, kad žurnalo redakcija pasuko mažiausio pasipriešinimo keliu, siekdama bet kuria kaina sudominti skaitytoją. Beje, "Švyturys" — ne vienišas tokio skaitalo tiekėjas. Minėtomis medžiagomis nė kiek nenusileidžia ir paskutiniuose "Kalba Vilnius" numerius spausdinama V. Misevičiaus "Šurpo apybraiža" apie neseniai Vilniuje įvykusią žmogžudystę" (Literatūra ir Menas, III. 2).

Paskutinis Lietuvos pagonis?

"Dalykas, rodos, mažai tikimas, tačiau paskutinis lietuviškosios Žiemgalos dalies pagonis mirė vos 1908 m. Ragaišių kaime, Kriukių apylinkėje. Tai Balčiūnas Minvydas-Vincas. Mirė būdamas 86 m. amžiaus.

Balčiūnas buvo Melgužėlės dvaro eigulys... krikščioniškojo dievo (Dievas okupuotoje Lietuvoje rašomas iš mažosios raidės — M.B.) nepripažino. Bažnyčion nueidavo tik pono išvary-

tas. Pats gi slapta garbino savo senuosius dievus. Pasakojama, kad iš ryto, saulei tekant, ir vakare, saulei leidžiantis, jis garbindavo saulę, lenkdamasis jos pusėn, abiejų rankų pirštais užsidengęs akis, kalbėdavo kažkokius žodžius... Namuose laikydavo žalčius, kuriuos taip pat garbindavo.

Galima abejoti, ar Minvydas Balčiūnas ir jo tėvai tikrai buvo iš savo senelių paveldėję senojo tikėjimo tradicijas, ar patys jas atsigaivino iš pasakojimų, o gal ir iš knygų. Bet jeigu, tai paveldėta tradicija, tada iš tikrųjų Minvydas Balčiūnas būtų buvęs paskutinis pagonis” (**Mokslas ir Gyvenimas, 1967, 10 nr.**).

Be geros pirties

“Švenčionėlių mieste yra apie 6 tūkstančiai gyventojų. Tačiau geros pirties nėra. Yra sena geležinkelio pirtis, kuri negali patenkinti išaugusio miesto poreikių. Kiek žinoma, buvo sudarytas projektas naujos pirties statybai, paskirtas sklypas, bet tuo visas darbas ir užsibai- gė” (**Tiesa, III. 10**).

Asmenybė, visuomenė, kultūra

1968 m. *"Kultūros Barų" 1 nr. pagrindinė tema — "Asmenybė, visuomenė, kultūra". Žemiau dedame keletą pasisakymų iš pokalbio už apskritojo stalo:*

Docentas **J. Repšys**, filosofijos mokslų kandidatas: Visame pasaulyje plačiai analizuojama vadinama dvasinio elito ir masinės kultūros problema. Jos esmė ta, kad žmogus (tiek kultūros kūrėjas, tiek vartotojas) kaip asmenybė yra niveliuojamas, standartizuojamas, nes priklauso nuo aplinkos, kurioje jam reikia gyventi; aplinkos, kurioje kultūros pažanga vyksta nevienodai, technikos pažangai supinant humanitarinę kultūrą. Dėl to dabar daug kalbama apie žmogaus nužmoginimo pavojų, technizmo pavojų ir pan.

K. Stoškus, Vilniaus valstybinio universiteto filosofijos katedros aspirantas: Naujos kultūros, tame tarpe ir meno, tendencijos ne visada palaikomos. Kartais joms gana smarkiai tenka grumtis. Ir net labiausiai išprususiam specialistui nelengva susigaudyti, kur yra trumpalaikės mados “riksmas”, o kur natūrali kultūros kitimo tendencija.

Literatas **T. Venclova**, Vilniaus valstybinio universiteto užsienio literatūros dėstytojas: Asmenybės niveliavimas, plėtojantis technikai, mano manymu, nėra svarbiausia problema. Dėl vienokio ar kitokio žmogaus asmenybės nu-

skurdinimo, bent jau pas mus, kalta ne technika, apie ką ypač dažnai kalbama ir rašoma, o iš seniausių laikų likęs įprotis dogmatiškai, standartiškai, “programuoti” galvoti, kalbėti ir veikti. Su šiuo įpročiu grumtis, — visų mūsų pirmoji pareiga.

Žurnalas ir skaitytojai

Žurnalas privalo ne tik turtėti savo turiniu, bet ir nuolat stiprinti poveikį plačiajai visuomenei, formuoti opiniją. Kas iš to, kad mes ir labai teisingai rašysime, pavyzdžiui, apie aplinkos grožio svarbą bei reikšmę šiandieniniame kaime, jeigu žurnalo neskaitys kolūkių pirminkai, tarybinių ūkių vadovai, jeigu mes kiekvienu konkrečiu atveju nepasieksime ir neįtikinsime tų, nuo kurių praktinės veiklos, gerų norų ir administracinių teisių priklauso sėkmingas to ar kito klausimo sprendimas (**Kultūros Barai, 1968, 1 nr.**).

Plaučių ligos

Vilnius, III. 20. Drėgnas ir nepastovus Pabaltijo oras — aktyvus talkininkas įvairių ligų sukėlėjams. Nepalankūs meteorologiniai faktoriai ypač pavojingi kvėpavimo organams. Netgi antibiotikai, paskelbę šiems neprašytiems svečiam karą, palaipsniui netenka savo aktyvumo. Medicininė statistika rodo, kad respublikoje vis dažniau pasitaiko bronchitas, lėtinių formų plaučių uždegimai ir kiti panašūs susirgimai.

Kaip kovoti su šiomis ligomis? Kaip užkirsti jom kelią? Šiai temai buvo skirtas šiandien Vilniuje įvykęs respublikinis gydytojų terapeutų pasitarimas - seminaras (**Tiesa, III. 21**).

Nauja Grušo pjesė

Išėjo iš spaudos nauja Grušo pjesė “Meilė, džiazas ir velnias” apie šių dienų jaunimą — grožio ir gėrio sunaikinimą. Anot jo, “sunaikinimas gėrio ir sunaikinimas etikos pagrindų yra galutinis žmogaus kritimas”. Juozas Grušas yra pats didžiausias, pats stipriausias šių dienų mūsų dramaturgas — su didžiomis mintimis, giliu psychologizmu, plačia erudicija, tvirtu tikėjimu žmogumi ir begaliniu sielojimusi dėl šių dienų negerovių, puvėsių, smukimo ir pragaišties. Jo kūryboje yra Šekspyro tragizmo, Hugo humanizmo, Dantės pragaro ir Solovjovo šauksmo — skubėkite daryti gera!

Paruošė Mindaugas Banėnas
(Laišku iš okupuotos Lietuvos.)

KRIKŠČIONIJA

• Reformos Vatikano kurijoje

Vasario 29 d. Vatikanas paskelbė 30 puslapių dokumentą, kuriame smulkiai aprašoma „naujosios kurijos“ organizacija ir darbo tvarka. Dokumentas duoda reformų detales, kurias popiežius paskelbė praeitų metų rugpiūčio mėnesį. Reformos galioja nuo kovo 1 d.

Paskelbtieji potvarkiai siekia išpildyti popiežiaus norą padaryti kuriją „mažiau romėniška ir labiau visuotinė, mažiau klerikalinė ir daugiau kunigiška, jaunesnė ir efektyvesnė, mažiau administracinė ir labiau pastoralinė“, pasak vieno Vatikano pareigūno. Prieš pareigūnų pakeitimus kurijoje (kurie buvo padaryti sausio mėnesį) septyni iš dešimties pagrindinių kurijos skyrių buvo vedami italų kardinolų — po pakeitimų tik trijų skyrių galvos yra italai. Nauji potvarkiai sutarptautina ir žemesnį kurijos personalą — visi kurijos pareigūnai bus parenkami iš skirtingų tautų. Taip pat kandidatai su kiek nors pastoracinio darbo patirties bus statomi virš kandidatų su lygiomis raštinės darbui kvalifikacijomis, bet be pastoracinės patirties. Naujosios taisyklės pabrėžia, kad aukštieji kurijos pareigūnai turi išeiti į pensiją sulaukę 74 metų, o žemesnieji tarnautojai — sulaukę 70 metų. Šioji taisyklė palies vidurinius kurijos kadrus, nes i aukštesniausias vietas jau yra paskirti jaunesni žmonės. Tačiau Romoje visos taisyklės, atrodo, iš anksto turi išimtis: prelatas Giovanni Pinna, komisijos kurijos reformai sekretorius, paaiškino spaudos atstovams, kad amžiaus taisyklės neličia kardinolų, kurie yra pagrindinių kurijos departamentų galvos: jie gali pasilikti savo darbuose ir sulaukę 74 metų amžiaus, jei popiežius to nori.

Gal svarbiausia naujovė yra ši: visi kurijos pareigūnai, neišskiriant kardinolų, bus paskirti penkeriems metams savo darbui; po penkerių metų popiežius gali vėl jų paskyrimo terminą pratęsti savo nuožiūra. Popiežiaus mirties atveju visi svarbieji paskyrimai yra panaikinami, kad naujasis popiežius galėtų pagrindinėms vietoms skirti sau atsakingus žmones. Šiuo at-

žvilgiu popiežius darosi panašus į ministrą pirmininką: jis atsakingas už Bažnyčios administravimą, tačiau turi ir teisę pasirinkti savo pagrindinius talkininkus. Šiuo būdu bus išvengiama nemalonių situacijų, į kurias buvo patekęs Jonas XXIII ir Paulius VI: ne vienas iš anksčiau paskirtų kurijos kardinolų priešinosi šių popiežių norimom praveisti reformom, bet nesibijojo popiežiui suversti atsakomybę už savo veiksmus. Su naujomis taisyklėmis, reikia tikėtis, pasikeis ir pasakymas: „Popiežiai keičiasi, o kurija pasilieka ta pati“.

A. L.

SPAUDOJ

(atkelta iš 164 puslapio)

Vienatvė iš meilės

Marriage žurnalo kovo numeryje, svarstant klausimą, ar kunigams leisti vesti, ar ne, tarp kitko taip pasisakoma:

"Visuomet bus tokių, kurie dėl daugelio priežasčių jaus, kad jų meilė kitam ar kitiems gali būti geriausiai išreikšta vienatvės pasirinkimo keliu; tiksliau — visišku atsidavimu savo pašaukimui. Ir jie, būdami laisvi, bet pasirinkę vienatvę iš meilės Bažnyčiai ir jos žmonėms, bus tikrieji Dievo karalystės liudininkai. Jų kilnumas bus įkvėpimas, ypač kenčiantiems".

Ar verta pasilikti

Karts nuo karto atsiranda stiprių asmenybių, bandančių eiti prieš srovę. Vienam rajonui Čikagos pietiniam pakrašty atitenkant negrams, viena baltųjų pora su dešimčia vaikų nutarė neišsikelti. Po 6-7 metų tų vaikų motina viename straipsnyje (*Chicago Daily News*, III. 9) išreiškė savo abejones, ar buvo verta neišsikelti ir ar tebėra prasmės, patiriant jiems negrų rodomą neapykantą ir padažnėjusius plėšikavimus, bepasilikti.

ATGARSIAI

KELTI JAUTRIAS PROBLEMAS

Mūsų rašytojai ir skaitanti publika labai vertina „Laiškų Lietuviams“ redakcijos pasirinktą liniją. Visuomenė ypatingai brangina „Laiškų Lietuviams“ norą supažindinti skaitytojus ne tik su religiniais klausimais, bet taip pat su socialinėmis, psichologinėmis bei sociologinėmis problemomis.

Skaitytojai tikisi, kad „Laiškų“ leidėjams nepritruks drąsos kelti visas jautrias problemas, liečiančias ne tik mūsų išeivių pirmąją kartą, bet ir jos sekančias kartas.

Noriu palinkėti „Laiškams Lietuviams“ įtraukti daugiau bendradarbių į savo gretas ir suteikti jiems palankias sąlygas nesuvaržomai reikšti savo mintis.

Dr. Edm. Ringus, kalbėdamas mecenatų vardu konkurso premijų įteikimo iškilmėse

VASARIO NUMERIS

Nemaža dalis šio numerio medžiagos skirta 50 metų Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo sukakties temomis... Gerai tačiau, kad nesiribota vien tik veteranais. Pasitelkta ir jaunimo atstovų... Mėgiama dabar kulti tema (ne retai pelus su grūdais maišant) yra bendravimo su tautiečiais okupuotoje Lietuvoje. Šį kartą žurnale skelbiami šios temos anketiniai atsakymai. Aplamai, skyriuos ir pabrėžtinų temų parinkime jaučiama akyli redaktoriaus nuovoka. Šitai liudija net ir antraščių parinkimas, pvz. „Protestantai apie popiežių, katalikai apie Liuterį“.

Draugas, III. 30

Na, tikrai, šis numeris jaudina. Man labai patinka tas žvilgsnis į praeitį ir dabartį. Labai įdomūs ano meto kūrėjų atsiminimai. Žodžiu, gyvas, gyvybingas, reikalingas ir t. t. Linkėjimai ir tolimesnio tokio įkvėpto redagavimo!

E. V., J.A.V.

Perskaičiau ir apsidžiaugiau. Juk tai sunkiausia tema — mūsų Nepriklausomybės sukaktis. Visa taip seniai kartojama, suprantama, ir jomis pagrįstos paskutiniosios istorijos pamokos. Šį kartą Jūsų naujas būdas — klausimų formoje — įnešė gyvo žmogaus nuomones. Netychia ir pats lygini mintyse savąją galvosena. Gerai, kad visi taria žodį — tie, kurie Lietuvą kūrė (prel. M. Krupavičius), o likusieji, kurie prisimena vaikystėje ar jaunystėje, bet jos meile gyvena... išėjo tokia gyva sukaktis, senom, senom nuotraukom pamarginta.

Gailutė Valiulienė, Čikaga

DAR APIE SAUSIO NUMERĮ

Tikrai elegantiškas ir patrauklus... Man iš turinio patinka pasikalbėjimas su Tėvu Kijausku — tikrai smagu pagaliau girdėti ne dejavimus apie „sumaterialėjusi“ pasaulį, bet ir tai, kad kas nors gero mūsų laikų žmonėse randasi, ir angažavimąsi ant to statyti ir savo darbą... Antraščių vinjetės labai elegantiško šrifto...

Pakeitėt skyrių sunkias antraštes lengvesnėm, bet man (bent man) jos dar perdidelės. Šiaip viršelio pakeitimas vykęs... Iš psichologų anketos laukiau truputį daugiau. Ši dalis buvo per bendra, per akademiška...

Sausio nr., 51 psl., 1 stulp., 24 eil., vietoj 1963 m. turi būti 1863.

ANKETA APIE BENDRAVIMĄ

Man patiko mintis daryti apklausinėjimą dėl bendravimo su Lietuva. „L. L.“ čia tikrai pagavo įdomią temą, kuria mažai galvojama, o daug deklamuojama.

Ā. L.

Buvo įdomu perskaityti anketa. Daugumas kitų žmonių motyvų už bendravimą galėtų būti mano pačio.

KNYGOS

AR JŪS JAU GAVOTE

“EGLUTĘ”?

GINTARĖ IVAŠKIENĖ

Skambina vieną popietę pažįstama:
— Mūsų Viktutė nebegali sulaukti “Eglutės”. Ar jūs jau gavote?

* * *

Nemažai berniukų ir mergyčių kas mėnesį nekantriai laukia “Eglutės”. Gaila, kad ji tik mėnesio gale ateina.

Ne. “Eglutė” neturi kojų. Ji iš tikrųjų net ir be kamieno, be šaknų. Bet vis vien ji kas mėnesi ištikimai aplanko didelį būrį lietuviukų.

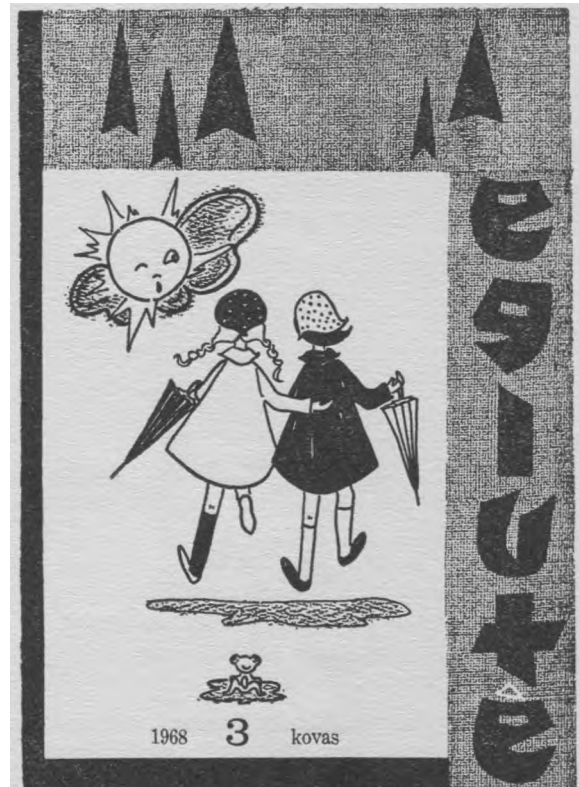
Argi jūs tikrai nežinote, kad tai vienintelis mėnesinis žurnalėlis, skirtas priešmokyklinio amžiaus ir pirmųjų skyrių lietuviukams? Ir jūs dar nesate matę džiaugsmu žvilgančių akučių, kai laiškanešys paduoda **jų** vardu adresuotą, **jiems** — Dalytei, Vytukui ar Nijolytei skirtą žurnalėlį?

Negali būti!

“Eglutė” jau eina 18 metų! Ją įsteigė poetas Bernardas Brazdžionis ir prelatas Pranciškus Juras. Dabar “Eglutę” redaguoja ir administruoja Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys Putname.

Kas metai “Eglutė” vis naujai pasipuošia skirtingomis viršelio vinjetėmis. Vaikams tai labai patinka, nes jie be didelio vargo gali išskirstyti žurnalėlio numerius pagal metus. Be to, kas mėnesį “Eglutės” viršelis kitos spalvos. Kas mėnesi nuo viršelio į vaiką žvelgia vis kitas nuotaikingas — kartais linksmutis, o kartais ir išdykėlis — paveikslėlis. Seselė redaktorė pasirūpina, kad viršelio iliustracija atitiktų to mėnesio nuotaiką.

Malonu paimti “Eglutę” į rankas ir suaugusiam. Kiek tai sąlygos leidžia, ji spalvinga. Atitinkama viršelio spalva atspausdintos ir visos



numerio iliustracijos. O būtų taip gera, kad “Eglutė” galėtų didžiulis net kelių spalvų piešinėliais! Tai dalinai priklauso ir nuo mūsų visų.

1968 metų “Eglutė” paūgėjus. Kas jau gavote pirmuosius jos numerius, be abejo, pastebėjote, kad ji ir platesnė, ir ilgesnė. Taip juk visoms eglutėms pridera!

Paūgėjo ne tik pati “Eglutė”. Padidėjo, net “pastorėjo” ir teksto raidės. To jau senokai laukėme. Dabar pradžiamokslio skaitytojo akutės daug mieliau bėgios pasakėlėmis. Ne visi apsakymėliai vienodu šriftu atspausdinti. Tokiu būdu išskiriama, kuriuos patys vaikai gali skaityti, kuriuos prašyti, kad mamytės paskaitytų.

Žinoma, “Eglutės” ūgtelėjimas pareikalauja ir didesnių išlaidų. Todėl nuo šių metų sausio 31 d. prenumerata metams jau bus penki doleriai. Bet — argi piešinėliais iliustruotam žurnalėliui tai galėtų būti per daug?

“Eglutėje” vyrauja pasakos ir eilėraščiai. Vieni artimesni priešmokyklinio amžiaus vaikučiams, kiti — pirmųjų skyrių mokinukams. “Eglutėje” rašo ir jau mums žinomi vaikų literatūros rašytojai, ir neseniai tepradėję, ir patys vaikai. Be to, kiekviename numeryje būna kryžminis galvosūkis, minklių, šypsniukų, o dažnai ir nuotraukų iš įvairių vietovių lietuviukų gyvenimo. Visa tai siekia platinti vaiko akiratį, ugdyti jo charakterį ir lietuviybę.

Paminėkite mažam “Eglutės” skaitytojui Puputį. Ir jis nušvis plačiu šypsniu. Kas nepažįsta Pupučio? To per keletą metų “Eglutėje” išplilietinusio simpatingo pilko peliuko? Kai kuriems mažučiams Puputis jau tapęs “Eglutės” sinonimu. Jie rašo Pupučiu laiškų, gauna atsakymus. Neduok Dieve, jei kurį mėnesį “Eglutė” išeitų be Pupučio!

Vyresniems jau antri metai kaip spausdinamos “Narvydo nuotykių” atkarpos. Jos tikrai įdomios savo išdaigomis. Veiksmas dažnai vyksta senose Italijos pilyse, požemiuose ir panašiai paslaptingose aplinkybėse.

Ankstesniais metais būdavo ir tiesioginiai auklėjamųjų straipsnelių, o taip pat ir įvairių gyvūnėlių aprašymų. Norėtusi, kad “Eglutė” ir vėl dėtų tos rūšies straipsnelių. Aštuoniamečiams kartais užsineri ir ko kito šalia pasakų. Pavyzdžiui, vienas dar šešerių metų berniukas klausia, kodėl “Eglutė” neparašo apie mėnulį, kitas planetas ar raketas. Susidomėjimas erdvėmis yra apėmęs daugelį mūsų mažų berniukų, tad būtų gerai, jei jie galėtų apie tai pasiskaityti ir savo žurnalėlyje. Tokie straipsneliai labai praplėstų vaikų lietuvių kalbos žodyną. Žinoma, rašantieji turėtų atsižvelgti į tai, jog informacija skiriama 6-8 metų vaikams.

Lietuvos Laisvės Kovos Metais norėtusi pasiūlyti “Eglutei” kiekviename numeryje dėti po rašinį, tiesioginiai ugdantį valko meilę savo tautai. Pavyzdžiui, kad ir tokia primityvia forma: “Jei tu gyventum nepriklausomoje Lietuvoje — įsivaizduok — visi žmonės, sutikti gatvėje ir parduotuvėse, ugniagesiai, laiškanėšiai, policininkai, kariai ir sunkvežimių vairuotojai kalbėtų lietuviškai! Traukinio konduktorius ir autobuso šoferis kalbintų tave lietuvių kalba. Tavo tėvelis, atvažiuojęs benzino stotin, lietuviškai kalbėtųsi su mechanikais”.

Panašus aiškinimas labai paveikė vieną mažą berniuką ir jo draugus. Jie niekad dar nebuvo apie Lietuvą taip pagalvoję.

Mažo vaiko tautinį sąmoningumą būtų galima vystyti žurnalėlyje, nuolat pristatant kitų tautybių vaikų gyvenimo sąlygas, ypatybes, jų tautinių vardų pavyzdžius ir panašiai.

“Eglutė” labai pasitarnautų gyvos lietuvių kalbos ugdymui, jei po vyresniems vaikams skiriamomis pasakėlėmis atspausdintų ypatingesnių, gal dar vaikui nežinomų žodžių paaiškinimus.

Nuolat stebint, kaip vaikai pakartotinai varto, skaitinėja “Eglutės” numerius, dažnai sugrįždami prie jiems ypatingai artimos pasakėlės ar skanaus šypsniuko, norisi paraginti visus tėvelius, kad savo vaikučiams užsakytų “Eglutę”. Ne per anksti ją užsakyti net ir tada, kai vaikas dar kūdikis. Paūgėjęs jis jau turės visą krūvutę savo žurnalėlių. Tiek mažai vaikų literatūros išleidžiama atskiromis knygelėmis, o “Eglutė” kas mėnesį atneša vis naujų pasiskaitymų.

“Eglutės” adresas: Eglutė, Immaculate Conception Convent, Putnam, Connecticut 06260.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Putinas. VIVOS PLANGO. Okupuotoj Lietuvoj nespausdinti poeto V. Mykolaičio-Putino eilėraščiai “Vivos plango” ir “Mortuos voco”. Išleido Pedagoginis Lituanistikos Institutas Čikagoj. Meninė priežiūra A. Kurausko. 23 psl. 2 dol.

Jurgis Juodis. TAUTOS KELIŲ. 50 tapybos darbų, išleistų Lietuvos nepriklausomybės

atkūrimo ir 717 m. karalystės įsteigimo sukakčių proga. Su įvadu lietuvių ir anglų k.

Bronius Zumeris. DABARTIES SUTEMOSE. Žvilgsnis į mūsų laikotarpio žaizdas ir skaudulius. Marijonų vienuolijos premijuotas religinės minties veikalas. Aplankas P. Jurkaus. Knygos mecenatas mons. M. Urbonas. 187 psl. \$2.50.

Renė Rasa. MEILĖ TRIKAMPY. Romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Aplankas P. Jurkaus. 219 psl. \$3.00.

Vytautas F. Bielajus. SVEIKA MARIJA. Arr L. Stukas. Giesmės gaidos. 2 psl. \$1.00.

Ignas Skrupskelis. LIETUVIAI XVIII AMŽ. VOKIEČIU LITERATŪROJE. Išleido L. Katalikų Mokslo Akademija Romoje, 1967. 171 psl. Kaina nepažymėta.

Z. Ivinskis. Aus den entscheidenden Jahren der Restauration des Katholizismus in Litauen. Der Kampf um den Bischofsstuhl von Medininkai (Žemaiten) 1574-1576. Sonderdruck Heidelberg, 1967.

STRAIPSNIO KONKURSUI PASIBAIGUS

1967-1968 m. straipsnio konkurso idėja, paskelbta-pasėta, augo, brendo ir dabar jau ragaujame jo vaisius (žr. “L. L.” kovo ir balandžio nr.). Nuoširdžiai sveikiname visus premijų laimėtojus: suaugusiųjų grupėje — N. Gailiūnienę (I), Pr. Razminą ir J. Toliušį (II-III); jaunimo grupėje — G. Juozapavičiūtę (I) ir A. Rygelytę (II). Nuoširdžiai dėkojame premijų mecenatams: V. Kuliešiui už \$100.00 (ir už kitą \$100.00, pakuždėtus Redaktoriui į ausį — kitiems metams), kun. dr. I. Urbonui už \$50.00, dr. J. ir dr. J. Meškauskams — už \$40.00, dr. E. ir dr. M. Ringams — už \$40.00 ir kun. P. Patlabai — už \$25.00. Padėka įvertiname ir konkurso komisijos darbą: pirm. A. Barono, sekr. D. Kučėnienės, kun. V. Bagdanavičiaus, M.I.C., J. Bagdono ir F. Kurgonienės. Nuoširdžiai dėkojame N. Gailiūnienei, visa savo premija (\$100.00) “premijavusiai” “Laiškus Lietuviams”, J. Toliušii, pasidalinusiai savo premiją su žurnalu per pusę (\$20.00), ir Pr. Razminui, paskyrusiam \$25.00 sumą sekančio konkurso jaunimo premijai, kurios jis jau tikrai nebegalės laimėti. Ir premijų nelaimėjusiųjų konkurso dalyvių darbas tikrai nebuvo veltui — pažadame jų rinktines mintis netrukus “L. L.” atspausdinti.

PARENGIMO MENINĖ PROGRAMA

“L. L.” tradicinio parengimo, įvykusio kovo 9 d., Jaunimo Centre, Čikagoje, meninė programa buvo turtinga išpūdžiais ir brangi prisiminimais. Ypač džiugu mums buvo Čikagos scenoje pirmą kartą išvysti išraiškos šokėją Eleną Kepalaitę iš Niujorko (kiuri yra ir skulptorė; žr. jos piešinį šio “L. L.” nr. viršelio 1 psl. ir bronzos skulptūrą 133 psl.). Išpūdinga buvo klausytis akt. Algimanto Dikinio dramatiško deklamavimo. Giliai vertiname abiejų pasišventimą menui ir esame jiems labai dėkingi. Dėkojame taip pat Vyt. Žygui ir J. Bulotai už scenos apšvietimą bei A. Rimavičiui už techninę muzikos priežiūrą.

REDAKTORIAUS TETŲ VAIŠĖS

Vaišės po meninės programos yra pasidariusios esmine “L. L.” parengimo dalimi. Nuoširdus ačiū redaktoriaus tetoms ir “tetoms”: Z. Adomavičiūtei, D. Augienei, O. Gradinskienei, D. Kurauskienei, M. Marcinkienei, G. Musteikienei, P. Petrulienei, E. Tamošiūnienei, E. Taraškevičienei, E. Trimakienei ir S. Vepštiei, pagaminusioms ir suaukojusioms vaišių valgius. Ačiū Dailidkienei, Mackevičienei, G. Musteikytei, Kivėnienei, Pranckevičienei ir Šumskaitėi — vienoms už valgius, kitoms už pagalbą, vaišes rengiant. Ačiū kepyklų, delikatesų bei maisto krautuvių savininkams už įvairius kepsnius bei maisto produktus: Ankui, Brazdienei, Čepėnui-Krenčiui-Valavičiui, Janušaičiui-Maželkal, Kazilionui, Mačianskui, Vazneliui, Žvyniui.

PADĖKA

Už rūpestį ir konkrečią pagalbą, planuojant “L. L.” parengimo meninę programą, ypatinga padėka muz. A. Nakui. Esame dėkingi A. Bulkaitytei, apnakvydinusiai šokėją E. Kepalaitę. Už bilietų platinimą ačiū D. Augienei, M. Remienei, I. Sikevičiūtei (“Marginiams”) ir kt. Už pranešimus — ačiū “Draugui”, “Dirvai”, Sophie Barkus ir Margučio radijo programoms. Ačiū parengimo proga aukojusiems: O. Gradinskienei (\$25.00 — vaišėms), dr. B. Kasakaitienei (\$20.00 — vaišėms), kun. A. Spurgiui (\$10.00), p. Litvinui (\$5.00) ir kt.

LEIDĖJŲ PRAŠYMAS

Leisdami "Laiškus Lietuviams", Tėvai Jėzuitai susilaukia ne pelno, bet nuostolio. Metinė prenumerata yra per žema: iš jos žurnalas negali išsiversti. "Laiškų Lietuviams" leidėjai prašo visų galinčių skaitytojų žurnalą paremti aukomis, o labiau pasiturinčiųjų — stambesne auka tapti žurnalo vieno numerio mecenatais.

JAUNIMO CENTRO STATYBOS REIKALAI

Koks gyvybinis klausimas yra Jaunimo Centro praplėtimas Čikagoje, jūs visi žinote. Apie tai esame kalbėję per laikraščius, radiją ir televiziją, ir jūs patys esate tai pareiškę šimtus kartų. Statybos reikalas yra kilęs ne iš kokio nors išskaičiavimo. Lietuviškos kultūros praktiška apsauga ir lietuviybės išlaikymo klausimas yra ją iššaukęs.

Kur stovime? Žemę prakasėme simboliniai jau praėjusiais metais. A. L. Inžinierių ir Architektų Sąjunga yra pasiėmusi paruošti planus. Žemę statybai turime. Vajus, paskelbtas prieš dvejus metus, žengia pirmyn. Esame nusistatę statybą pradėti šiais metais.

Sunkumai: Suma surinktų pinigų toli gražu dar nėra pakankama. Ir prie geriausių norų negalėsime pradėti ir baigti visos statybos šiais metais.

Prašymas. Labai prašome visų pasiūsti savo paramą Jaunimo Centro statybos Fondui tuojau, neatidėliojant. Kas paaukos tūkstanti dolerių ar daugiau, bus Lietuviybės Švyturio garbės statytojas. Auką prašome siųsti: Tėvas Jonas Kubilius, S. J., Jaunimo Centro Statybos Fondas, 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636.

SIBIRO TREMTINIŲ PAVEIKSLAS

Sibiro Kankinių Motinos paveikslas, kurį paprastoje skardoje iškalė nežinomas vilnietis, Sibiro tremtinys, po ilgametės kelionės pasiekė Jėzuitų namus Čikagoje. Jis vaizduoja Aušros Vartų Mariją (žr. "L. L.", 1967 m. vasario mėn. nr., 49 psl.). Tėvai Jėzuitai, pritariant lietuviškajai visuomenei, ruošiasi sukurti pastovią šventvietę šiam paveikslui savo koplyčioje Čikagoje. Prašo visų finansinės pagalbos. Auką prašome siųsti: Jesuit Fathers (Sibiro paveikslo šventištei), 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. Šventištė bus pašventinta š. m. gegužės mėn.

TAUTOS KANKINIŲ KOPLYČIA

Įrašyk savo vardą Lietuvių Tautos Kankinių koplyčioje, šv. Petro bazilikoje, Romoje. Lietuvių tautos kankinių atminimui Aušros Vartų šv. Marijos — Gailestingumo Motinos koplyčios darbai jau pradėti. Koplyčia bus baigta 1968 metais, jeigu laiku surinksime lėšas. Visi lietuviai, ne tik suaugę, bet ir vaikai, prisidėkime savo auką prie šio mūsų tautos kankinių paminklo. Aukoms adresas: Lithuanian Martyrs' Chapel Fund, 2701 W. 68 St., Chicago, Ill. 60629. Amerikoje aukos yra nurašomos nuo mokesčių (tax deductible).

ADMINISTRACIJOS PRAŠYMAS

1968 m. jau pažengė gerokai į priekį, bet daug skaitytojų dar nesiėmė atsilyginti už šiuos metus. Skaitytojų patogumui metų pradžioje prenumerata pratęsiama automatiškai, nebent kas iš anksto prašo prenumeratos nebepratęsti. Administracija prašo dar už šiuos (ir praėjusius) metus neatsilyginusių skaitytojų užsimokėti. Spaudos darbas — sunkus. Neapsunkinkime jo, bet palengvinkime ir paremkime.